Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...тэмнай 1921 оной ...брийн 21-hээ гарана | № 125 (15748) | **1981 оной майн 31, воскресени** | Сэн 2-мүнгэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

К. И. БАЗАРСАДАЕВТА «СССР-эй АРАДАЙ АРТИСТ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет хүгжэмэй искусствые хүгжөөлгын талаар ехэ туйлалтануудтай байһанайнь түлөө Буряадай оперо болон балетэй академическэ театрай солист Ким Иванович **Базарсадаевта «СССР-эй арадай артист»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь. М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной майн 29.

БИ-ТАБАН ЖЭЛДЭ, ТАБАН ЖЭЛ-НАМДА

ҮҮРГЭ, ХАРЮУСАЛГА ТОН ЕХЭ

Тракторист, комбайнер, автомашинын жолоошон болон бусад механизаторнууд хүдөө ажахые хүгжөөхэ гол хүсэн гэжэ тон зүб тоологдодог. Эдэ мэргэжэлтэдэй һайнаар, үнэн сэдьхэлһээ оролдосотойгоор хүдэлөөл һаа, ороohо тарян, үбһэ тэжээл ехээр абтажа, мал ажалаа хүгжөөхэ арга олгогдохо байна. Энээниие арба гаран жэлдэ трактористаар ажаллажа ябаһандаа ойлгожо абаһан хадаа өөрынгөө мэргэжэлээр омогорходогби.

Энэ хабар минии ажалда, ажабайдалда мартагдашагүй. Ушарынь гэхэдэ, мартын эхеэр, КПСС-эй XXVI съездын һаяхан дүүрээд байхада Москва хото ошожо, СССР-эй хүдөө ажахын министрэй гарһан ороной суута трактористка Паша Ангелинагай нэрэмжэтэ шан абаһан байнаб. Тэрээн дээрэмни солото механизатор эхэнэрэй хэлэһэн иимэ үгэнүүд һиилэгдэнхэй: **Манай үетэн хүнгэн ажабайдал, хүнгэн үүргэ бэдэрээгүй. Юундэб гэхэдэ, манай Эхэ оронойнгоо аша туһада зорюулагдаһан шэн габьяата ажал хадаа манай ажабайдалай эгээн үнэтэй, эгээн һайн һайхан хэрэг болоно».** Эдэ үгэнүүд манай олон үеын хүнүүдэй сэдьхэлэй ошон байһан, байһаарша.

Нээрээшье, механизатораар ажаллахань, хангаа эхэнэр зоной хүдэлхэнь бэлэн бэшэ ааб даа. Тэдэнэр тооhо шорой, тоhо ... хүйтэн халуун гээшые мэдэнгүй хүдэлдэг ха юм. Эндэ тэсэбэри, зориг зүрхэтэй бшуу.

Түрэл партиимнай XXVI съезд бидэ механизаторнуудай урда ехэшье, харюусалгатайшье зорилгонуудые табяа. Шэнэ техникын үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахые техническэ талаар шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ, урдынхиһаа олон трактор, комбайн, автомобиль болон бусад машинанууд үгтэхэр хараалагданхай. Тиихэдэе энэ техникэ һайнаар хүдэлгэхэ, гамтайгаар харуулха, сагһаа урид гарһаа гаргахагүй гэһэн шухала бидэнэрэй урда табигдаһан байна. Түрэн түрыэнгөө, ажахынгаа бидэндэ найдажа үгэһэн техникэдэ ээн ёhoop хандажа, тэрэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ гэээшэ бидэ механизаторнуудай нангин уялга болоно. Трактористаар хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо би түсэбтэ даабаряа жэл бүхэндэ үлүүлэн дүүргэжэ ябанаб. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада 2000 мянгаад гектарай хэмжээнэй ажал хэхэ түсэбтэй байбал, тэрэнэ 2500 гектарта хүргөөб. Би Т-25 түхэлэй бишыхан тракторта хүдэлһэн байнаб. Нёдондо 519 эталонно гектарай хүдэлмэри хэжэ, даабаряа үлүүлээд, 506 килограмм түлишэ, ... түхэригэй запчасть алмаа һэм. Мүнөө ... хүсэ ехэтэй К-700 тракторта хүдэлжэ ... Тиигэжэ энэ хабартаа минии үшөө ... hанаан хүсэлдэһэн байха юм.

Совхознай элдэб түхэлэй 67 тракторта, ... 54-ниинь хүсэ ехэтэй гэжэ тоологдодог. К-700 түхэлэй 6 тракторта ... Тиигэжэ тарялангай зуун гектар бүридэ ... моринои хүсэтэй тракторнуудтай ... Энэмнай бага бэшэ.

Энэ жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана. Бүхыдөө 5 мянгаад гектарта ороohото, 4 мянга гаран гектарта тэжээлэй ургамалнууд ургуулагдаха юм.

Ажахыдамнай далаад механизатор хүдэлнэ. Тэдэнэрэй дунда би ганса эхэнэрби. Энэ манай дутагдал болоно гэжэ һанагшаб. Механизатор боломоор зоригтой басагад манайда бии ааб даа. Тэдэнэрэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха, механизаторай мэргэжэлдэ һургаха гэжэ оролдохо болонобди.

Манай совхоздо урагшаа һанаатай, дүршэл шадабари ехэтэй, ажалша бэрхэ механизаторнууд олон. Жэшээнь, трактористнууд Бальжинима Очирович Ирдынеев, Цыден Цыденжапович Бадмаев, Баир Дардуевич Бадмаев, Александр Григорьевич Быков, Николай Иванович Просков болон бусад даажа абаһан техникэдээ нарин нягтаар хандадаг, түсэб, даабаряа хододоо бэелүүлжэ ябадаг.

Мүнөө би дүршэл ехэтэй механизатор Г. П. Яковлевай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадада хүдэлнэб. Манай бригада жэл бүри 3100 гектарта таряа таридаг, 900 гектарта тэжээлэй ургамалнуудые, 1300 гектарта олон жэлэй ногоонуудые ургуулдаг юм. Нёдондо гектар бүриһөө дунда зэргээр 9—10 центнер ороohо, 13 центнер олон жэлэй ногооной үбһэ абаа һэмди.

Тиигэбэшье манай хүдэлмэридэ һаад хүргэдэг юумэнүүд, дутагдалнууд бии. Нэн түрүүн, хэрэгтэй сагта запчасть дуталдадаг. Госкомсельхозтехникын районой отделени энэ талаар ажахынуудай хэрэглэмжэ хангадаггүй байна.

Хоёрдохёор, саашадаа хүнүүдые механизаторай мэргэжэлдэ һургаха хэрэгтэ ехэ анхарал табихаар гэжэ һанагдана. Техникын эльбэгжээд байһан үе сагта хүдөөгэй залуушуул бултадаа тэрэниие хүдэлгэжэ һураха ёhотой. Энэ хэрэгтэ бишье өөрынгөө хубита оруулнаб. 5 залуу хүбүүдые мэргэжэлдэ һургажа табяаб. Эдэнэрни мүнөө совхозой түрүү механизаторнуудай зэргэдэ гаранхай.

Гүрэмнай, совхознай хүдөөгэй механизаторнуудта ехэ анхарал хандуулна. Зохидоор түхеэрэгдэһэн полевой станууд бии. Жэл бүри механизаторнуудта шэнэ гэрнүүд баригдана. Бидэнэрэй ажалай түлөөһэн һайн. Түрүү механизаторнуудта орден, медаль барюулагдана, хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоно.

Иимэ һайхан сагта аша үрэ ехэтэйгээр ажаллажа, Эхэ оронойнгоо анхарал хайрада хүсэдөөр харюусаха гэээшэ бидэ механизаторнуудай арюун уялга гэжэ тоолоноб.

А. ВАСИЛЬЕВА,
Яруунын совхозой тракторист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Н. Васильева.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

«Салют-6» гэжэ замбуулинай научна станциие, «Союз», «Союз Т» гэжэ замбуулинай онгосонуудые, «Прогресс» гэжэ ашаанай автомат онгосонуудые бэлдэхэ, дэгдээхэ ба ниидхүүлхэ хэрэгтэ хабаадаһан бидэнэр совет эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, техникүүд, хүдэлмэришэд болон космонавтнууд коллективүүдэймнай ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө, «Салют-6» гэжэ замбуулинай станци дээрэ хэгдэхэ хүдэлмэриин программын түгэсхэгдэһэнтэй дашарамдуулан эльгээһэн амаршалгын халуун үгэнүүдэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ гүнзэгы баясхалан хүргэнэбди.

«Салют-6» гэжэ научна станци дэлхэй шадархи замбуулинай замаар 3,5 жэл үлүүтэй саг соо дэбшэнэ.

Энэ хугасаада табан гол экспедици амжалтатайгаар ниидхүүлэгдэһэн, тэдэнэй нэгэниинь замбуулинай түүхэдэ эгээн удаан — 185 сүүдхын туршада ниидэһэн, арбан нэгэн экспедици ошоһон байна. Тус станци 676 сүүдхын туршаа соо жолоодогдон хүдэлмэрилээ.

Тэрэниие бүтээхэ үедэ промышленностиин хэрэглэһэн хэдэ хэдэн конструкторскэ ба технологическа онол аргануудай ашаар «Салют-6» станци удаан саг соо найдабаритайгаар ашаглагдаһан байна. 22 тонно үлүүтэй элдэб янзын ашаа станцида абаашагша «Прогресс» гэжэ ашаанай автомат онгосонуудай туһаламжаар материально-техническэ хэрэглэмжэ хангаһан ябуулга ашаагаа бүрин харюулаа. Энэнь экспедицинүүдэй удаан хүдэлмэрилхэ ябадал хангаһан, станциин научна аппаратурын бүридэл үргэдхэхэ, заһабарилга-һэльбэлгын хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууды бэелүүлхэ арга олгоһон байна.

«Союз Т» гэжэ һэльбэгдэн оньһожоруулагдаһан замбуулинай онгосо «Салют-6» станцитай хамта ниидэхэдээ, жолоодогшодтой ниидэлгэнүүдые хэхэ туршалгануудые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Замбуулинай жолоодуулһан ба автомат онгосонуудтай 34 дахин тоти мэргэнээр залгалдаха, шухала хүдэлмэри станциин газаа бүтээхын тула замбуулинай дайда худар гурбан экипажай гараха арга олгогдоо, тэрэнэй конструкци ба оньһон түхеэрэлгэнүүдэй тон найдамтай байһые харуулаа.

«Салют-6»—«Союз» гэжэ замбуулинай комплексые ашаглаха үедэ научна ехэ шэнжэлгэнүүд ба туршалганууд хэгдэһэн, тэрэ тоодо дэлхэйн байгаалиин баялигуудые шэнжэлхэ хүдэлмэри бүтээгдэһэн байна. Тэдэ материалнуудынь арадай ажахын олон һалбаринуудые хүгжөөлгын аша туһада хэрэглэхын тула эрдэм шэнжэлгын ба үйлэдбэриин олон организацинуудта дамжуулагданхай. Хөөрэлгын оршон байдалда полупроводник материалнуудые үйлэдбэрилхэ, металлай холисолдолго ба ниилэлгэ туйлаха 200 шахуу технологическа туршалга хэгдээ, металлаар жэлэхэ 250 гаран янзын онол арганууд олдоо.

Дэлхэй шадархи замбуулинда «Салют-6» гэжэ научна станциин удаан саг соо хүдэлмэрилэн дабшаха үедэ социалис оронуудай космонавтнуудай хабаадалгатай, жолоодогдон дабшаха юһэн ниидэлгэ «Интеркосмосой» программаар амжалтатай бэелүүлэгдэһэн байна.

«Салют-6» гэжэ замбуулинай станциин удаан саг соо ниидэлгэ, тэрээн дээрэ научно-техническэ шэнжэлгэнүүд ба туршалгануудай үргэн ехэ программын амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн, «Союз», «Союз Т» түхэлэй замбуулинай 20 онгосын, «Прогресс» гэжэ ашаанай автомат 12 онгосын богонихон болзор соо бэлдэгдэһэн, ниидхүүлэгдэһэн ушар Эсэгэ ороной космонавтикын хүгжэлтэдэ ехэ хубита, хододоо дабшахаар научно-шэнжэлгын комплекснуудые бүтээлгын шухала шата болоно.

Манай коллективүүд замбуулинай шэнэ түхэлэй техникэ бүтээхын тула саашадаашье эсэлтэ сусалтагүйгөөр хүдэлмэрилхэ, совет арадай ба бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада, амгалан зорилгоор замбуулинай дайдые шэнжэлэн ашаглаха тухай партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ байха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, Советскэ правительствые найдуулнабди.

ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Хими гэээшэ арадай ажахын гол һалбаринуудай нэгэн болоно. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ энэ һалбариин урда харюусалгатай зорилгонууд табигдаанхай. Химигүүд үйлэдбэрилгынгөө хэмжээе ехэ болгохотой хамта, продукциин шанар улам һайжаруулха оролдолго хүсэлэл гаргана. Химигэй үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаанда хабаадагшад энээн тухай хэлэбэ. Нимэ суглаан майн 29-дэ Москвада болоо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Л. А. Костандов. КПСС-эй ЦК-гай Химическэ промышленностиин таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо В. С. Смирнов, хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд суглаанда байлсаба.

Химическэ промышленностиин министр В. В. Листов элидхэл хээ.

Һалбариин хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын, жэлэй ба табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тула шармайн ажаллаха гэжэ найдуулба.

(ТАСС).

МҮНӨӨДЭР—ХИМИГЭЙ ҮДЭР

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

...атарский ключ» гэжэ карьероуправлениин коллек... арбадахи табан жэлэй туршада эршэмтэйгээр ажал... бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ амжалта туйлажа, ...ай Химическэ промышленностиин предприятинуу... ...унда гурба дахин шангай һууринуудта гараһан бай... ...нгэрһэн табан жэлэй туршада үйлэдбэриинь хэмжээн ...процентээр нэмээ. 1.200 мянган түхэригэй продукци ...өө гадуур худалдагдаа. Тиихэдэ эндэ ажалай бү... 3,1 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн юм.

...нэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө ...ктив эршэ дэлисэтэйгээр хүдэлжэ, 1981 оной түсэбые ...татайгаар бэелүүлхэ найдамтай үндэһэ һуури та... ...й. Байгша оной түрүүшын кварталай түсэб бүхы үрэ ...дээрээ үлүүлэгдээ. Социалис мүрысөөндэ Билюутын ...ын үрэмдэгшэдэй В. Ф. Трофимовой даадаг звено ...шалгарна. Тус звеногойхид арбадахи табан жэлэйн ...даабари 3 жэл 11 һара соо бэелүүлээ һэн. Энэшье ...жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэбди ...үндэр уялга абаад, амжалта түгэс ажаллана. Тии... КПСС-эй XXVI съездын делегат, «БелАЗ-540» гэжэ ...ай машинын жолоошон П. И. Базыкин шэнэ табан ...түрүүшын үдэрһөө ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

...РАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Татарский ключ» гэжэ карье...авлениин түрүү хүдэлмэрилэгшэд Н. Матвеев, С. Яков... ...А. Бутусин. 2. Известняк нигэжэ абтадаг.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

СОВЕДҮҮДЭЙ ЭМХИДХЭХЫ ҮҮРГЫЕ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. СЕМЕНОВОЙ хэһэн элидхэлһээ

Байгша оной эхеэр болоһон КПСС-эй XXVI съездэдэ Л. И. Брежневэй хэһэн партиин ЦК-гай тоосото олидхэл дотор арадай ажахые хүгжөөлгөөр, совет хүнүүдэй байдал һуудал улам һайжаруулгаар партиин, бүхы совет арадай туйлаһан ехэ амжалтанууд харуулагдажа, бии байһан дутуу дунданууд элирхэйлэгдэһэн, тиихэдэ удаадахи 5—10 жэлэй зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна.

Бүхы совет арад, тэрэ тоодо манай республикын ажалшадшье съездын шиидхэбэринүүдые халуунаар һайшаажа, политическэ ба ажалай туйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоһон байна.

КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет байгша оной январь һарада «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашалань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол баталан абаһан байна. Энэнь манай республикын бүхы талаараа хүгжөөгдэхэ тухай парти болон правительствын анхарал оролдолгые гэршэлнэ бшуу.

Һаяхан болоһон КПСС-эй обкомой хоёрдохи пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэхэ талаар областной партийна организациин зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые обкомой пленум хараалаа. Манай республикын промышленность үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада 1975 онтой сасуулбал, продукци худалдаха түсэбөө 22,3 процент ехэ болгожо шадаһан байна. Гэбэшье министерствэнүүдэй хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд бии байһаар.

Республикымнай капитальна барилгада ехэ мүнгэн һомологдодог байбашье, дутуу дунданууд олон. Социально-соёлой барилгануудые хэхэ талаар арбадахи табан жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй. **Гэр байранууд, һургуулинууд, үхибүүдэй саадууд,** худалдаа наймаанай болон нийтын эдеэ хоолой предприятинуудые ашаглалгада оруулха түсэбүүд дүүргэгдэнэгүй.

Республикын барилга-хабсаралгын организацинууд гэр байрын-коммунальна ажахын объектнүүдые ашаглалгада тушааха талаар табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. Гэр байра ашаглалгада оруулха түсэб оройдоо 82 процент дүүргэгдэбэ. «Бурятпромстрой», «Целинстрой», «Бурводстрой» болон барилгын бусад организацинууд һүүлэй жэлнүүдтэ бирагүйгөөр хүдэлжэ гараа.

Республикын Министрнүүдэй Совет, арадай депутадуудай нютагай Соведүүд капитальна барилгые һайнаар хүтэлбэрилхэ, эдэ бүхы дутуу дунтануудые усадхаха уялгатай.

Соёлой ба ажаһуудалай хэрэгсэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар зарим тэдыы амжалтанууд туйлагданхай. Энэ талаар 5 жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн. Гэхэтэй хамта продукциин шанарые һайн гэхын аргагүй.

Арадай депутадуудай городской, районно, поселково болон сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомууд үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха хэрэгтэ үдэр бүриин анхарал хандуулха зэргэтэй.

Арбадахи табан жэлэй туршада эд бараа наймаалалга 31,5 процентээр ургаа. Гэбэшье худалдаа наймаанай гурим эблэхэ, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэриин журам таһалдуулха, продуктнуудые гутааха болон бусад дутагдалнууд дайралдаһаар. Худалдаа наймаанай болон нийтын эдеэ хоолой материально-техническэ бааза удаанаар бэхижүүлэгдэнэ. Улаан-Үдын шэнэ микрорайонуудта, зарим һуурин тосхонуудта, столовонууд, магазинууд дутуу.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ республика дотор эд бараа наймаалалга 23 процентээр ургаха юм. Барилга ехээр хэгдэхэ ёһотой. Нютагай Соведүүд, худалдаа наймаанай министерство, Буркоопсоюз болон нийтын эдеэ хоолой управлени энээниие онсо хиналта доро абаха уялгатай.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн арбадахи табан жэлэй туршада 46,3 процентээр, хүдөө нютагуудта — 57,6 процентээр дээшэлээ. Гэхэтэй хамта хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха хүдэлмэриин хэмжээн Россин Федераци доторхи дунда зэргын дунгүүдһээ доогуур гээшэ. Хориин, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын районно Соведүүдэй гүйсэдкомууд хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэбые дүүргэлгын хойноһоо хиналтаяа һуладуулнхай.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга 1,5 дахин, хүдөө нютагуудта —1,6 дахин ургаха ёһотой. Энэ зорилго бэелүүлхын тула барилга ехээр хэгдэхэ болоно. Министерство болон арадай депутадуудай Соведүүд ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албаниие нарижуулха, материально-техническэ баазыень үргэдхэхэ, бэрхэ кадрнуудаар хангаха уялгатай. Яруунын, Хурамхаанай, Прибайкалиин, Хэжэнгын, Улаан-Үдын болон бусад районуудта хубсаһа хунар угаадаг оньһожоруулагдамал түхеэрэлгэнүүд үгы байһаар. Улаан-Үдын городской Совет, бүхы нютагай Соведүүд коммунальна ажахын объектнүүдые түргэнөөр ашаглалгада оруулхын түлөө зохихо хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Яруунын, Хориин, Улаан-Үдын, Түнхэнэй районуудта тосхон һууринуудые ногоорүүлхэ, бодбосон ... болгохо асуудалда горитой анхарал хандуулагданагүй. Санитарна байдалыншье һайн гэхын аргагүй.

Манай республикада автомобильна харгынууд ехэ удаха шанартай. Харгы баригшад түсэбүүдээ дүүргэнэ. Гэхэтэй хамта Хэжэнгын, Яруунын, Захааминай, Зэдын болон бусад хэдэ хэдэн районуудта харгынууд һайнаар заһабарилагданагүй.

Республика дотороо хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар үнгэрһэн жэлнүүдтэ ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулагдаа. Гэхэтэй хамта мал ажал илангаяа ехэ дутагдалнуудтай. Сэлэнгын, Зэдын, Хяагтын, Хориин, Ахын районуудай колхоз, совхозуудта мал илангаяа олоор гарзалагдана. Тиихэдэ эдэ районуудай нютагай Соведүүд мал үсхэбэрилгэдэ харюусалгагүйгөөр хандадаг ушарнуудтай эбсэнэ.

Газарай хуули сахилта ба газарые һайнаар ашаглалга гэһэн гол шухала асуудалаар һаяхан Верховно Соведэй Президиум Хүдөө ажахын министерствые шагнаһан байна. Шалгалта болон зүбшэн хэлсэлгэ юу харуулааб? Газарай үрэжэл һайжаруулха талаар олон колхоз, совхозуудай хайша хэрэгээр хандажа байгаашье һаань, министерство болон нютагуудтахи хүдөө ажахын зургаанууд шиидхэхы тэмсэл хэнэгүй, хэдэн арбаад мянган гектар газарай нара һалхинһаа нуража байгаашье һаань, газарай хүрьһые хамгаалха бусад шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэгүй. Ажалай эмхидхэл ба түлбэриин түрүү аргануудые шэнжэлхэ, нэбтэрүүлхэ, хүдөөгэй мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ, үйлэдбэриин технологууд ба эмхидхэлшэд болохо мэргэжэлтэдэй үүргые дээшэлүүлхэ талаар министерство ехэ дутуу дундануудтай байна.

Эдеэ хоолой программые шиидхэхын тула гол арга нөөсэ болодог колхоз, совхозуудай үйлэдбэриһөө гадна промышленна предприятинуудай хамһабариин ажахынууд энэ хэрэгтэ горитой үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Гахайн мяха, һү ехээр үйлэдбэрилжэ, коллективүүдэйнгээ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые һайнаар хангадаг хамһабариин ажахынууд республика доторнай бии. Гэбэшье хаа хаанагүй энэ хэрэгые эдэбхитэйгээр бэелүүлнэ гэхын аргагүй. Кабанскын райондо шиферэй заводой (директорынь нүхэр Струневич) дэргэдэ һайн ажахын байгуулагдаад байхада, харин хүршэ цементын завод (директорынь нүхэр Рыжов) энэ хэрэгые эрхилнэгүй.

Томо ехэ бүхы предприятинуудай хамһабариин ажахынуудтай болохынь тула районуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд, поселково Соведүүд тодорхой хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Гэбэшье хашалта баалалтаар энэ асуудалые шиидхэжэ шадахагүйбди. Предприятинуудта газарай участогуудые таһалжа үгэхэ тухай асуудалые Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд хаража үзэхэ зэргэтэй.

Энэ жэлэй январиин 1-нэй байдалаар үмсын сектортэ 121,7 мянган үхэр мал, тэрэ тоодо 51,9 мянган үнеэд, 68,3 мянган гахай, 95,4 мянган хонид тоологдожо байгаа. Эдэмнай горитой ехэ арга нөөсэнүүд болоно. гэбэшье тэдэ хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнуудта КПСС-эй XXVI съезд анхаралаа ехээр хандуулһан байгаа. Энэньшье ойлгосотой. Ажахын ба соёлой байгуулалтын ехэ ехэ асуудалнуудые бодото дээрэнь бэелүүлгэ бүхы арад зонһоо эмхидхэл, гүнзэгы ухаан бодол, һайн жаяг журам, габшагай ажал эридэг гээшэ. Энэ талаар республика дотор ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Гэбэшье олонхи хэмжээ ябуулганууд хүнүүдэй ухаан бодолой, эдэнэй сэдьхэл бодолой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдэй хэмжээе хараада абангүй үнгэргэгдэнэ гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Нийтэ-политическэ хүдэлмэридэ ёһо тэдысэ хандаха ушар үзэгдэнэ.

Үргэн олон соёлой байшангууд, улаан булангууд, кинотеатрнууд, библиотекэнүүд ба соёл гэгээрэлэй бусад эмхи зургаанууд Соведүүдэй, эдэнэй финансын ба

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ГУРБАДАХИ СЕССИ

СОВЕДҮҮДЭЙ ЭМХИДХЭХЫ ҮҮРГЫЕ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

ажахын хангалгада байдаг гээшэ. Эдэнэй олонхидто ехэ, һонирхолтой хүдэлмэри ябуулагдана. Зүгөөр ёмууса хүдэлдэг, соёл-гэгээрэлэй хааргашанхай эмхи зургаанууд манайда үшөөл олон байһаар. Энэ талаар эдэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые, нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые шүүмжэлэн зэмэлнэбди. Ехэ һүүрин тосхонуудта орн ганса клуб гү, али соёлой байшангай саг соогоо заһабарилагдангүй, дулаалагдангүй, түлеэгээр хангагдангүй байхадань, энэ ушар нютагай хүтэлбэрилэгшэдэй дээрэһээ һулвар хандуулһан дээрэһээ болоно гээд хэлэлтэй. Хаа хаанагүй соёлой шэнэ гуламтануудые бариха арга боломжогүй байһамнай элитэ. Энэ талаар гүрэнэй ехэ мүнгэ зөөри, саг хэрэгтэй бшуу. Саашадаа эдэ бүгэдын бэелүүлэгдэхэ байһаниинь ойлгосотой. Гэбэшье мүнөө хүдөө нютагууд соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудтай байха зэргэтэй. Хүушан байшангуудыень һэргээн заһабарилха, дулаалха, түлеэгээр, гэрэлээр хангаха, эдэбхитэй, үнэн шударгы хүдэлмэрилэгшэдые тиишэ эльгээхэ шухала. Манайда мэргэжэлтэд бии. Эдэ жэлнүүдтэ соёлой институт олон мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргаа. Клуб, соёлой байшан, улаан булан, библиотекэ бүхэнэй хүдэлмэрине манай арадай депутадуудай сельсхэ, сомоной, поселково, районно Соведүүдэй, мүн комсомолой ба профсоюзай организацинуудай анхарал оролдолгоор зээлхэ шухала.

Соёлой министерство (министрын нүхэр Д. З. Жалсараев) хүдэлмэрөө һайжаруулха, соёлой гуламтануудые та али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ зэргэтэй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Соведүүдэй эмхидхэлэй ниитын хүдэлмэриин зарим асуудалнуудта элидхэлшэ онсо тогтобо.

Республика доторнай 5 городской, хото городтохи 3 районно, хүдөөгэй 19 районно Соведүүд, арадай депутадуудай 31 поселково, 176 сельсхэ (сомоной) Соведүүд хүдэлнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ сельсхэ, сомоной ба поселково 40 шэнэ Совет эмхидхэгдэн байгуулагдаа. Нёдондо жэлэй февраль һарада болоһон һунгалтын үедэ 8 мянга гаран хүн республикын нютагай Соведүүдтэ депутадуудаар һунгагдаа.

СССР-эй Конституциин, удаань союзна ба автономито республиканууд Конституцинуудай баталагдан абтахада, арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэридэ шэнэ шата эхилбэ. Энэнь манай республикын Соведүүдэй ажал ябуулгада сэхэ хабаатай юм. Олонхи Соведүүдэй ба эдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүдэлмэридэ бага бэшэ һонирхолтой, һургаал абама юумэн бии болоо. Соведүүдые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые һайжаруулга, совет зургаануудта тэдэнэй туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлэлгэ энэ талаар ехэ нүлөө үзүүлһэн байха юм.

Нютагай Соведүүдтэ саг үргэлжэ хүдэлдэг 1596 комиссинууд байгуулагдажа, тэдэнэй хүдэлмэридэ 7647 депутат хабаадана. Соведүүдэй сессинүүд, гүйсэдхэхэ комитедэй заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнуудые бэлдэлгэдэ саг үргэлжын комиссинууд эдэбхитэйгээр хабаадана.

Конституциин эрилтэнүүдые хүтэлбэри болгон, нютагай Соведүүд болон эдэнэй зургаанууд һунгагшадай захилануудые дүүргэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые абажа, соёол сорсоодог, батаадаг байна бшуу. Һунгагшадай захилаар социально-соёлой, ажаһуудалай хангалгын олон тоото байгууламжанууд бодхоогдоо, һүүрин тосхонуудые заһабарилгын түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Кабанскын районой Селенгинскэ ба Каменска поселково Соведүүд, Загарайн районой Новоильинскэ ба Онохойн поселково Соведүүд, Хориин районой Дээдэ-Хурбын ба Ашангын сельсоведүүд, Бэшүүрэй районой Кировскэ сельсовет болон бусад Соведүүд нютагуудтаа экономико болон соёл культурые комплексоор хүгжөөхэ асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулдаг, экономическа ба социальна хүгжэлтын өөһэдын түсэбүүдтэй юм.

Республика доторнай депутадуудай 374 бүлэг тоологдоно. Эдэнэй олонхид ашагтай һайнаар хүдэлдэг. Шулуутайн леспромхозой 24-дэхи километртэ байгуулагдаһан Ключевской сельсоведэй депутадуудай бүлэг 16 хүнһөө бүридэдэг. Энэ бүлэг һайнаар түхеэрэгдэһэн хүдэлмэриин таһалгатай, ажалай ехэ хараа түсэбүүдтэй юм. Депутадууд хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэдэг. Леспромхозой директор нүхэр И. И. Соковиков болон предприятиин бусад хүтэлбэрилэгшэд депутадуудые эдэбхитэйгээр дэмжэдэг байна. Иигэжэ үгэеэ ойлголсон ажалалахада, ашатай туһатай байһаниинь элитэ. Тоннельнэ, Ново-Уоянска, Северо-Муйскэ поселково Соведүүдэй депутадай бүлэгүүд һайнаар хүдэлдэг. Улаан-Үдэ хотодо депутадуудай 42 бүлэг эдэбхитэйгээр ажаллана. Гэбэшье Хяагтын, Түнхэнэй, Хэжэнгын районуудта депутадуудай хүдэлмэриин ашаг үрэ ехэтэй арга нүхэсэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

Олонхи Соведүүдэй хүдэлмэриин ниитэ хэмжээн Конституцинуудай, КПСС-эй XXVI съездын эрилтэнүүдтэ ... гээд. Олохон Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд предприятинуудай, организацинуудай ба эмхи зургаануудай ... олдоһон ... хайша ...

Гурим журам эбдэлгэтэй тэмсэхэ талаар Түнхэнэй районой арадай депутадуудай Соведүүд һайнаар хүдэлмэри ябуулна. Гурим журам бэхижүүлхэ хүдэлмэриие шанга хэхэ шухала гэжэ тэмдэглэлдээ. Тус районой Тоорын сомоной Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Н. Ц. Шагдуров) хангалтагүйгөөр хүдэлнэ.

Арадай депутадуудай Загарайн районно Совет, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитет шэнэ Конституцинууд дотор баталагдан абтаһан эрхэ түлөөлэлгэнүүдээ үшөөл һулаар хэрэглэнэ. Районой предприятинуудай ажал ябуулгые тэрэ хангалтагүйгөөр залан хүтэлбэрилнэ, хинан шалгана. Барилгые түргэдхэхэ талаар эршэмтэй хэмжээнүүдые абангүй, социальна ба экономическа хүгжэлтын түсэбүүдые бэелүүлхэ тухай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонуудые тон хомор зүбшэн хэлсэнэ.

Баргажанай районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитет хүдэлмэриингөө эгээл харюусалгатай участогуудые шанга хиналтадаа абадаггүй байха юм. Райсоведэй гүйсэдхэхэ комитет, тэрэнэй хүдөө ажахын управлени түрүү дүй дуршалые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хүдэлмэриие мүртэй шэнжэлнэгүй.

Бусад олон Соведүүдэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл дайралдана.

Ушаржа байгаа дутуу дундануудые усадхаха, республикын совет зургаануудай эдэбхитэй, залан сэхэ хүдэлмэриие хангаха гээшэ Верховно Соведэй Президиумэй, республикын Министрнүүдэй Соведэй, районно, сельсхэ, сомоной ба поселково бүхы Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилго мүн болоно.

Партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет «Ажахын байгуулалтада арадай депутадуудай Соведүүдэй дүүргэлэг үүргэ саашадань улам дээшэлүүлхэ тухай» тогтоол байгша оной мартда баталан гаргаа һэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр арадай депутадуудай Соведүүдэй шиидхэхэ зорилгонууд тухай» тогтоол энэ жэлэй апрелиин 1-дэ гаргаһан байна.

Л. И. Брежнев Президиумэй тэрэ заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ зааһан байгаа: «Соведүүдэй зургаан бүхэн партиин съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ хабаадахадаа, өөрынгөө этигэмжэ түлөөлэлгын хэмжээн соо ябуулга хэхэ болоно. Нютагай засагай зургаанууд түбхын түрүүндэ хүн зоной хэрэглэмжэ хангалга һайжаруулха, эдеэ хоолон программын гүйсэдхэл түйлаха, арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые бүтээн гаргалга һайжаруулха, гэр байрын, һургуулинуудай, больницануудай, хүүгэдэй саадуудай барилгын түсэб дүүргүүлхэ ёһотой. Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд иимэ асуудалнуудаар ябуулга хэхэдээ, юумэ гүйгшад бэшэ, харин шанга ба эрилтэ ехэтэй эзэд байха, хиналта хэхэ этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдээ бүри һайнаар хэрэглэхэ зэргэтэй».

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй һанамжа дурадхалнуудтай зохилдуулан, манай республика доторхи арадай депутадуудай бүхы сельсхэ, сомонуудай, поселково, районно, городской, Соведүүдэй сессинүүд зарлагдажа, КПСС-эй XXVI съездын заабаринуудые бэелүүлхэ тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараглаһан ба баталагдаһан байна. Депутадууд болон бусад нүхэд хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха асуудалнуудаар сессинүүд дээрэ шүүмжэлхы ажаглалтануудые, олон шухала дурадхал оруулһан, үндэһэ баримтатай гүйлтануудые хэһэн байха юм. Тэдэнь бултадаа зохихо зургаануудта анхаралтайгаар харагдаха ёһотой.

Жэшээлэн хэлэбэл, Хориин районой Дээдэ-Хурбын сомоной Соведэй гүйсэдком ба депутадууд (түрүүлэгшэнь нүхэр Б. Э. Дагбаев) хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлон хараалха хэрэгтэ анхаралтайгаар хандаһан байна.

Нэгэдэхеэр, тэндэхи Совет ба тэрэнэй гүйсэдком хүдэлмэри эмхидхэхын, гүйсэдхэлэй хиналта ба шалгалта хэхын тула леспромхозой, совхозой, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай, медицинскэ ба үхибүүдэй эмхи зургаанай ажал ябуулгада хабаатай элон шухала асуудал абанхай. Ниитын, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха, ниитын гурим бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Хоёрдохёор, хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа дүүргэхын тула сомоной Соведэй бүхы депутадууд, саг үргэлжын комиссинуул, тус сомоной газар дээрэ ажаһуудаг ба хүдэлмэрилдэг, дээдэ шатын Соведүүдэй депутадууд элсүүлэгдэнэ.

Гурбадахяар, сомоной бүхы зоной, олониитын хабаадалгатайгаар шиидхэгдэхэ хэлэн олон асуудал хараалһан хэмжээ ябуулгануудта: гүбботнигууд ба воскреснигүүдтэ, һүүрин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, модо тариха, нютагай харгынуудые заһаха гэхэ мэтэ хүдэлмэридэ хүнүүдые олоор хабаадуулха зорилго табигдана. Тэдэ хэмжээ ябуулгануудһаа харахада, энэ Совет тосхоной эдэбхитэдэй эмхинүүдтэй: арадай хиналтын бүлэгүүдтэй, арадай һайн дуранай дружинануудтай, эхэнэрнүүдэй соведүүдтэй, бусад эмхинүүдэй гэшүүдтэй нягта холбоо барисаатайгаар хүдэлмэрилнэ.

Верховно Соведэй Президиум Дээдэ-Хурбын сомоной Соведэй хэмжээ ябуулгануудые һайшаагаад, тэдэниие райгоргүйсэдкомуудта, бүхы сельсхэ, сомонуудай, поселково Соведүүдтэ эльгээгээ.

Хонхолын сельсхэ, Шанагын сомоной, Хориин поселково Соведүүдэй ажалшад һайн үүсхэл гаргажа, 1981 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэхэ социалис уялганууды абанхай. Республикын олохон районуудта дэмжэгдэһэн энэ шухала үүсхэлые партиин обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет һайшаагаа.

Мүнөө, КПСС-эй XXVI съездын хараалһан тодо, һонор программаар Соведүүдэй зэбсэглэгдээд, засагай зургаануудай ажал ябуулгын конституционно үндэһэ һуурринь нилээд үргэдхэгдөөд, бэхижүүлэгдээд, манай Соведүүдэй хэмжээ ябуулгануудаа тодорхойлоод байхада, гүйсэдхэлэй эршэмтэй, габшагай хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэгдэхэ ёһотой болоно.

Ажахын ба соёлой байгуулалтын ехэ шэнэ зорилгонуудай табигдаһантай дашарамдуулан, арадай хиналтын зургаануудай үүргэ ехээр дээшэлнэ.

Гурим эбдэһэн нэгэшье ябадал, эрхээ хэтэрүүлһэн, мүнгэ зөөри үриһэн, журам сахяагүй нэгэшье баримта арадай хинагшадай хёрхо шанга харасаһаа алдуурха ёһогүй. Бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилхэ, добтолхы ябуулга хэхэ гээшэ КПСС-эй Центральна Комитедэй зааһан хараа шэглэл болоно.

Арадай хиналтын республиканска, городской ба районно комитедүүд, Соведүүдэй хоёр мянга гаран депутадуудай хабаадалсадаг республикын гуша мянган хинагшадай отряд нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Арадай хиналтын зургаанууд Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудтай хамта тодо шалгалтануудые хэдэг, тэдэнэйнгээ үрэ дүнгүүдые сессинүүдэй ба гүйсэдкомуудай заседанинуудай зүбшэн хэлсэлгэдэ табидаг, мүн өөһэдынгөө ажал ябуулга тухай Соведүүдэй сессинүүд дээрэ ходо тоосодог болонхой.

Арадай депутадуудай Соведүүд арадай хиналтын комитедүүдэй, бүлэгүүд болон постнуудай хүдэлмэриие саашадань нарижуулан һайжаруулха, тэдээнтэй холбоо барисаагаа үргэдхэхэ ёһотой.

Республикын Министрнүүдэй Совет һүүлэй жэлнүүдтэ ажахын ба соёлой байгуулалтын хэрэгые хүтэлбэрилгээ зарим тэды һайжаруулаа, түсэблэлгэ ба хүтэлбэри улам нарижуулха, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха, парти болон правительствын директивүүдые дүүргэхэ, һунгагшадай захиануудые дүүргэхэ, тэрэшэлэн депутадуудай шүүмжэлэл болон ажаглалтануудаар хэмжээ абаха зорилготой хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлнэ. Заседанинууд дээрэнь республикын арадай ажахые хүгжөөхэ холын хараата олон асуудалнууд, министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай, городской, районно, сельсхэ ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай тоосоонууд ходо харагдажа байдаг. Тиигэбэшье Министрнүүдэй Совет түсэбүүд болон гүрэнэй даалгабаринуудые зайлашагүй дүүргэхын түлөө министрнүүдэй, управленинүүдэй начальнигуудай, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй тус бүриин харюусалгые үшөөл хангалтагүйгөөр дээшэлүүлнэ. Министрнүүдэй Совет олон һайн тогтоолнуудые гаргадаг, теэд тэдэнэй олохониинь тогтоогдоһон болзорнуудтаа хүсэд дүүргэгдэнэгүй.

Соведүүдэй кадрнуудые нэгэ газартань удаан хүдэлгэхэ, шадабари мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэриин дутагдалтайгаар ябуулдаг байһанайнь түлөө республикын правительствые, Верховно Соведэй Президиумые зэмэлэнгүй үнгэржэ болохогүй. Арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй һүүлэй һунгалтаһаа хойшо жэл бага үлүүтэй саг үнгэрөө. Энэ хугасаа дотор Хэжэнгын райондо сельсхэ (сомоной) Соведүүдэй 4 түрүүлэгшэ, 4 секретарь һэлгэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта Северобайкальскын горсоведэй түрүүлэгшын орлогшоор поссоведэй түрүүлэгшэ байһан нүхэр Власьевский һунгагдаһан юм. Республиканска удха шанартай энэ городой Соведтэ шиидхэхэ хэрэг, бүтээхэ ажалай ехэ байһаниинь элитэ. Шэнэ орлогшо эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ эхилһэн байгаа. Гэхэ зуура оройдоо 3—4 һарын үнгэрхэдэ, нүхэр Власьевскиие ондоо хүдэлмэридэ табижархёо.

СССР-эй, РСФСР-эй Конституцинуудтай бүрин зохилдуулагдажа, манай автономито республикын Конституциин баталагдан абтаһаар гурбан жэлэй ой мэнэ гүйсэхэнь. Энэ үе соо республикын Верховно Соведэй Президиум областной партийна организациин хүтэлбэри доро хүдэлмэрилэн, арадай депутадуудай Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдхэхэ зургаануудай хүдэлмэриие СССР-эй, РСФСР-эй ба манай республикын Үндэһэн Хуулинуудай эрилтэнүүдэй үндэһөөр шэнэдхэн һайжаруулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулһан байна.

Районой экономическа ба социальна комплексно хүгжэлтэ хангалгын талаар арадай депутадуудай Загарайн районно Соведэй гүйсэдкомой ябуулдаг хүдэлмэри тухай, үйлэдбэриин, хүмүүжүүлгын хэрэгтэ ажалшадай коллективүүдэй дүүргэхэ үүргэ дээшэлүүлгын талаар арадай депутадуудай Прибайкальска районно Соведэй эрхилдэг хүдэлмэри тухай, сельсхэ Соведүүдые арадай депутадуудай Баргажанай районно Соведэй гүйсэдкомой ямараар хүтэлбэрилдэг тухай, һунгагшадай захилануудые дүүргэлгын талаар Хурамхаанай ба Сэлэнгын районно Соведүүдэй ябуулһан хүдэлмэри тухай асуудалнууд Президиумэй заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Энэ үе соо депутадуудай үүсхэл хүгжөөхэ зорюугоор арадай депутадуудай Дээдэ-Хэжэнгын сельсхэ Соведэй гүйсэдкомой, арадай депутадуудай Гусиноозерско городской. Зэдын поселково Соведүүдэй ябуулдаг хүдэлмэри Президиумдэ харагдаһан байха юм.

Һунгагшадай захиянуудые дүүргэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. СССР-эй, РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведүүдэй депутадуудта һунгагшадай үгэһэн захиянууд согсологдоһон, хаһа саг соогоо Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдээд, материальна ба мүнгэнэй талаар арга боломжонуудые хараада абажа. СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта үгтэһэн 77 захяа, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта үгтэһэн 61 захяа, Буряадай АССР-эй депутадуудта үгтэһэн 366 захяа гүйсэдхэгдэхөөр абтаһан байна. Тэдэ захиянуудай олонхинь дүүргэгдэнхэй гү, али дүүргэгдэжэ байнхай.

Министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта, эмхинүүдтэ, арадай депутадуудай Соведүүдтэ ажалшадһаа ороһон бэшэгүүдэй, эрхэтэдтэй уулзалга эмхидхэлгын талаар ябуулагдаха хүдэлмэри тухай хуулиин дүүргэлтэ саг үргэлжэ хинагдана. Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомдо ороһон бэшэгүүдые хаража, эрхэтэдтэй уулзалгын талаар ябуулагдадаг хүдэлмэри шалгагдаһан, Гэр байрын коммунальна ажахын министерствын, Баргажанай ба Захаминай райсоведэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй тоосоонууд Президиумэй заседани дээрэ шагнагдаһан байна.

Арадай депутадуудай Соведүүд, правительство ба Верховно Совет республикынгаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхэ, КПСС-эй түүхэтэ XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ зохихо хубитаяа оруулхын тула шухала бүхы юумэ хэхэ гээд батаар этигэжэ байһанаа элирхэйлхыем зүбшөөгыт.

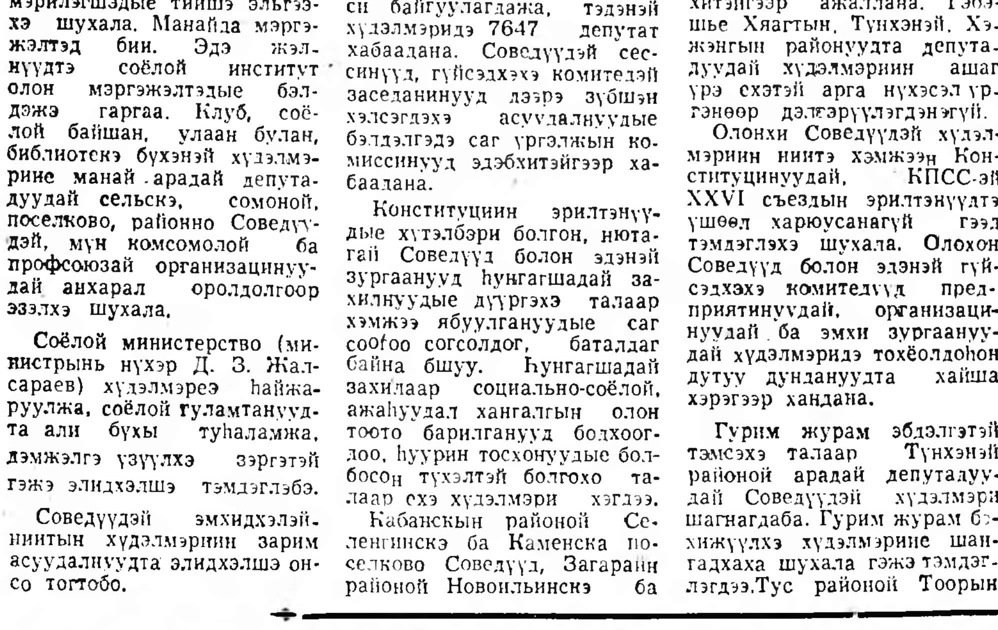

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд сессиин забһарлалгын үелэ (зүүн гарһаа): Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхозой механизатор В. Д. Машкинов, 397-дохи барилга-хабсаралгын поездын шулуушан П. П. Филиппов, Байгалай ЛПХ-гай тракторист А. А. Липин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

Сесси дээрэ хэһэн элидхэл зүбшэн хэлсэлгын эхилхэдэ эхи түрүүлэн КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь, КПСС-эй XXVI съездын делегат депутат **А. М. Беляков** үгэ хэлэбэ.

— Республикын ниислэлэй коммунистнууд, бүхы ажалшад манай Ленинскэ партиин дотоодын болон гадаадын сэсэн мэргэн политикые нэгэн дуугаар һайшаана, дэмжэнэ. Тиихэтээ хамта съездын хараалһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар өөһэдынгөө үмэнэхи зорилгонуудые тодорхойлно. Манай городой ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ зэргэтэй. Тэдэ зорилгонууд гол түлэб «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплексоор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоол соо тодорхойлогдонхой. Энэ хадаа манай республикын ажабайдалда ехэ удха шанартай хэрэг болоно, — гэжэ тэрэ мэдүүлһэн байна.

Үгэ хэлэгшэ энэ шэнэ табан жэлдэ республикын ниислэлэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай тогтоо. Энэ хугасаада городой промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 25 процентээр дээшэлхэ байна. Ашаа зөөлгын, хүн зониие хангалгын хэмжээн нилээд ургаха зэргэтэй. Тэрэшэлэн барилга-хабсаралгын хүдэлмэри горитой ехэ болохо байна. Партиин обкомой пленумэй тогтоолой ёһоор табан жэлэй туршада манай городто үйлэдбэриин, социально-соёлой, ажаһуудалай элдэб янзын 120 гаран томо объектнүүд бодхоогдохо юм. 800 мянга шахуу дүрбэлжэн метр хэмжээтэй байрын гэрнүүд ашаглалгада тушаагдаха зэргэтэй.

Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тула «Главбурятстрой», «Главспецдальстрой» гэжэ барилгын эмхинүүдэй, «Улан-Удэтрансстрой» трестын болон барилгын бусад эмхинүүдэй хүсые горитойгоор дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоно. Түбхын түрүүндэ барилгын үйлэдбэриин үндэһэ һуурие хүгжөөхэ шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Тиихэтээ хамта нүхэр Беляков барилга эрхилхэ хэрэгтэхи мүнөө үеын горитой дутагдалнууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа тогтоо. Томо панелеэр гэр бариха хэрэгые саашадань хүгжөөхэ угаа шухала зүйл болоно. Гэбэшье мүнөө хүдэлжэ байгаа гэр барилгын комбинадай хүсэн ехэ хангалтагүйгөөр ашаглагдана. Ерэхэ жэлнүүдтэ городой центртэхи барилгые һайжаруулха тон шухала байһан тушаа үгэ хэлэгшэ тогтоо. Ушарынь хадаа эндэхи барилганууд ехэ үзэмжэгүй байдаг. Энэ табан жэлэй туршада городые болбосон түхэлтэй болгохо, хуушан барилгануудые гурнимшуулха гэхэ мэтын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха зэргэтэй.

— 1983 ондо манай республика 60 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэеэ байна. Тиимэһээ энэ ойдо бэлдэлгэ хадаа гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Энээхэн үлөөд байһан саг соо город соо ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Мүнөө бидэ энэ талаар шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой болонобди, — гэжэ нүхэр Беляков хэлэбэ.

Үгынгөө эсэстэ нүхэр Беляков городской, районно Соведүүдэй, арадай депутадуудай Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай бүлэгүүдэй хүдэлмэри тухай тогтоо.

КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь депутат **Д. Ю. Цыбикжапов** үгэ абана.

— Республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семёновой сесси дээрэ хэһэн элидхэл соо Соведүүдэй ехэ ажал ябуулга гүйсэд дүүрэн харуулагдаа, саашадаа бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо гээшэ. Шэнэ Конституциин болон Хуулинуудай заабари болон эрилтые хүтэлбэри болгон, арадай депутадуудай нютагай Соведүүд районно партийна организациин ударидалга доро үнгэрһэн хугасаада районойнгоо экономико болон соёлые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулаа. — гэжэ тэрэ үгынгөө эхиндэ тэмдэглэбэ.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, нүхэр Цыбикжапов арбадахи табан жэлэй туршада район дотор түйлагдаһан амжалтанууд болон үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа үргэнөөр тэмдэглээ. Эдэ жэлнүүдтэ юһэдэхи табан жэлэйхитэй сасуулхада, промышленна продукци худалдалга 6 миллион 478 мянган түхэригөөр ехэ болоһон байна. Социально-ажаһуудалай барилганууд үргэнөөр бодхоогдоо. Энэ үедэ 31,2 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд ашаглалгада тушаагдаа. Ганса 1980 он соо КПСС-эй райкомой ба райгүйсэдкомой, редакциин ба типографиин байшангууд, 66 һууритай гостиница, Барханай, Һахалиин сэльскэ Соведүүдэй байшангууд, мүн тэрэшэлэн бусад хэдэн үйлэдбэриин объектнүүд ашаглалгада үгтэһэн байна бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ район дотор газар тарялан эрхилхэ, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Арадай депутадуудай нютагай Соведүүд энэ талаар аша үрэ һайнтай ажал ябуулга бэелүүлһэн байна гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдээсэбэ. Илангаяа зүбөөр табигдаһан севооборот нэбтэрүүлхэ, газарай хүрьһэ хамгаалха арга дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ, малай тэжээл бэлэдхэхэ асуудалнуудта анхарал тусгаар хандуулагдаһан байна. Районой ажахынууд тарлалан болон сабшалан үһалха хэрэгтэ анхаралаа мүн лэ ехээр табла.

Бэелүүлэгдэһэн эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд 1980 ондо урда жэлэйхидэ орходоо нилээд ехэ тэжээл бэлэдхэхэ, малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ арга боломжо хангаа.

Үгэ хэлэгшэ арбадахи табан жэлэй туршада олоной дундаһаа шалгаран гараһан үйлэдбэриин түрүүшүүлэй нэрэнүүдые дурдаа. Тэдэнэй олониинь табан жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр һайн сэгнэлтэ абажа, засаг түрын ехэ шагнал хайрада хүртэһэн байна.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд элсүүлхы сошо бадаруулаа. Районой ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб 123 процент, һү — 107 процент дүүргэһэн байна. Мүнөө район мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргэнхэй, һү тушаалга 66 процент болоод байна. Малай гарзалга нилээд үсөөрөө, ашаг шэмэнь һурагтүй дээшэлээ гэжэ хэлэхэ зуураа, үгэ хэлэгшэ тэрэнээ олон тоо, баримтануудаар гэршэлэн харуулһан байна.

Үгынгөө эсэстэ нүхэр Цыбикжапов арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй ажал ябуулгада ушардаг дутагдалнууд болон шиидхэбэрее үшөө олоодүй асуудалнууд тушаа тогтоһон байна. Тиихэдээ илангаяа тарялан, сабшалан һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ асуудалда анхаралаа онсо хандуулаа.

— Хэнэйшье мэдэһээр, КПСС-эй XXVI съезд мал ажал хадаа онсо шухала габшагай һалбари болоно гэжэ зааһан байна. Энэнь хонин ажал хүгжөөлгэдэ сэхэ хабаатай хэрэг болоно. Манай райондо хони үсхэбэрилгэ томо һалбари болонхой. Үнгэрһэн жэлдэ хонишодой 27 бригада 100 эхэ хонин бүхэнһөө 100-һаа дээшэ хурьга түлжүүлһэн бэлэй. Харин энэ жэлдэ иимэ амжалта 68 бригадын коллектив түйлаад байна. Тэдэнэй 28-ыень депутадууд хүтэлбэрилдэг, — гэжэ Зэдын районой Борьёогой совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат депутат **Г. Л. Рабдаев** сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ушарһан ган гасууриһаа, малай тэжээлэй дутамаг байһанһаа, бэлшээриин муудаһанһаа уламжалан, манай совхоз урдань амжаһан түйлалтаяа алдаад байна гэжэ тэрэ хэлээ. Хонид зунай бэлшээриин үедэ, тарянай узуур дээрэ бэлшэхэдээ тобиржохо зэргэтэй, теэд тэжээл ходо дутaлдана. Гадна зунай сагта хонидые уһалха гээшэ манай совхоздо, райондошье ехэ бэрхэтэй болонхой. Машинаар зөөжэ асарһан уһаар һүрэг хонидые ундалуулха гээшэ гайтай. Хонин ажалай саашанхи хүгжэлтэ, үүлтэрэйнь, шанарайнь һайжаралга түбхын түрүүндэ тэжээлһээ дулдыдаха байна, ушар тиимэһээ бэлшээриеэ һайжаруулха хэрэгтэмнай, Борьёогой уһалууриин системэ барилгые хурдадхалгада, тэрэшэлэн үрэмдэмэл худаг малтаха асуудалда республикын хүтэлбэрилхы эмхи зургаанууд хамһалсаг лэ гэжэ хандаха байнаб гэбэ.

Хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ эрдэм наука ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Эрдэмтэд хадаа зүб заабари, технологи тодорхойлхо уялгатай. Тиигэжэ продукци абалгые түргөөр дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха арга боломжо хангаха зэргэтэй. Малай үүлтэр һайжаруулха талаар комплексно хэмжээ ябуулга хараалха шухала болоод байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Удаань нүхэр Рабдаев хүдөөгэй барилга тушаа тогтоо. Мүнөө хүдөө нютагуудта ажаһуугшад хуушарһан, таарамжагүй гэрнүүдтэ ажаһууна. Тэрэнһээ боложо, залуушуул хүдөөдэ тогтосогүй. Ушар тиимэһээ энэ табан жэлэй туршада байрын гэрнүүдые олоор бариха асуудалда анхаралаа онсо хандуулха шухала гэжэ тэмдэглээ. Хүдөөдэ һуугшадта өөһэдынгөө арга боломжоор өөртөө байрын гэр барюулха хэрэгтэй байна. Үмсын байра байдалтай болоһон айлайхи нютагһаа гаража ошохогүй. Тиихын тула гэр барихала хүсэгшэдтэ гүрэнэй удаан болзорой урьһаламжа үгэхэ, барилгын материалаар хангаха гээшэ ехэ удхатай зүйл гэжэ һанагдана гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байна.

— КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабари болон абаһан социалис уялгаяа дүүргэжэ шадаха байха гээд республикын Верховно Соведые найдуулнаб, — гэжэ тэрэ үгынгөө эсэстэ мэдүүлбэ.

Хэжэнгын районой ажалшадай үнгэрһэн арбадахи табан жэлэй туршада хэр зэргээр хүдэлжэ гараһан тухай тэндэхи арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Ю. И. Алексеев** тогтобо. Тус районой ажахынууд хэды оролдолго гаргабашье, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэжэ шадаагүй. Адууһа мал олоор гарзалһан байна. Гэбэшье энэ ехэ гээгдэлһээ гарахын тула районой партийна болон совет органууд, нютагай Соведүүд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ехэ оролдолго гараһан, шухала шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэн байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энэ ушарта газарай шанар һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ, «Баян-Гол» гэжэ тэжээл үйлэдбэрилдэг ажахынууд хоорондын предприяти байгуулагдажа, хүсэниинь бүри ехэ боложо байнхай.

Арбадахи табан жэлэй туршада малай тэжээл ехээр үйлэдбэрилдэг болохо талаар ябуулһан хүдэлмэри һайн үрэ дүн харуулжа эхилээ. 1980 ондо нилээд ехэ тэжээл абтажа, малай үнгэрһэн үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ мал ажалай продукци абалгые дээшэлүүлхэ үндэһэ һуури табигдаа. Партиин XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, районой ажалшад бага бэшэ амжалта түйлаа. Энэ жэлэй түрүүшын кварталда мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ тушааха түсэб дүүргэжэ шадаһан байна. Тиигэжэ республика дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлээ һэн. Мүнөө мяха бэлэдхэхэ хахад жэлэй даабари дүүргэгдээ. Һү тушаалгын хахад жэлэй түсэбые ойрын сагта дүүргэхэ хэмжээнүүд абтажа байна. 50 мянга гаран хурьгад абтаа. Гарза хоролто багатайгаар түлжүүлэгдэнэ.

Удаань нүхэр Алексеев капитальна барилгын асуудалнууд тухай тогтоо. Энэ талаар урдахи табан жэлдэ район дотор ехэ юумэн хэгдэһэн байна, олон шэнэ барилганууд бодхоогдоо. Гэхэ зуура энэ хэрэгтэ дутагдалнуудай үшөө олон бии байһые элирхэйлэн харуулаа. Илангаяа соёлой болон байрын гэрнүүдые олоор бариха шухала байһые хэдэ хэдэн баримтануудаар гэршэлээ.

Үгынгөө эсэстэ нүхэр Алексеев арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй ажал ябуулга тухай, тэдэнэй үүргэ болон харюусалга тухай дэлгэрэнгы тогтоо.

— Манай коллектив арбадахи табан жэлэй түсэбые, социалис уялгануудые, технико-экономическа даабаринуудые бүхы талаарнь дүүргэжэ шадаһан байна. 1975 онойхитой сасуулбал, үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалт 170 процент, ажалай бүтээсэ 144,7 процент дээшэлһэн зэргэтэй. Бүхы ургалтын 75 шахуу процент ажалай бүтээсэ дээшэлһэнэй ашаар түйлагдаа. Техническэ хүгжэлтын табан жэлэй, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ жэл бүриин түсэбые дүүргэжэ шадаһанай ашаар энэ хугасаада гурбан миллион 300 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа бшуу, — гэжэ Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой директор депутат **И. С. Медведев** сессидэ мэдээсэбэ. Эдэ бүхы амжалтанууд хадаа бүхы хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй абьяастай ажалай ашаар, партийна организациин эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэриин туһаар түйлагдаа. 1300 гаран хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэһэн байна бшуу. Энэ хадаа социалис мүрысөөнэй дэлгэрэн үргэн байһые баримтална. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада энэ предприятида үйлэдбэриин болон социально-соёлой томо томо барилганууд бодхоогдоо.

Гэбэшье арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринууд бүри дээгүүр байна. Урда табан жэлэйхидэ орходоо үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалта 151,2 процент, ажалай бүтээсэ 147,2 процент дээшэлхэ зэргэтэй. Энэ жэлдэ предприятиие техническэ талаар шэнэдхэн зэбсэгжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха байһые үгэ хэлэгшэ харуулаа. Тиихэдээ раа барилга эрхилхэ хэрэгтэ ушардаг дутагдалнууд тушаа дэлгэрэнгы тогтоо байна.

Хориин районой Дээдэ-Хурбын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Э. **Дагбаев** сесси дээрэ үгэ хэлээ.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ГУРБАДАХИ СЕССИ

СОВЕДҮҮДЭЙ ЭМХИДХЭХЫ ҮҮРГЫЕ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

(Түгэсхэл. Эхиннинь 1—2. [дахи] нюурнуудта).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд, тэрэнэй [д]аа КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй абаһан [т]огтоолнууд сельскэ болон поселково Соведүүдэй ажал ябуулгала һайжаруулха, тэрэнэй экономическа, социально-соёлой ажабайдалда хабаадалсаха үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үргэн харгы [н]ээжэ үгөө гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар сомоной Совет тусхай комплексно хэмжээ ябуулгануудые зохёожо, сесси дээрэ баталһан байна. Тэрэ хэмжээ ябуулгануудые манай республикын Верховно Соведэй Президиум һайшаагаа. Энэ ушар [ех]эдээ манай Соведэй, бүхы депутадуудай харюусалгые [ул]ам дээшэлүүлнэ. Тэндэ хараалагдаһан экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые, абаһан социалис уялгануудые болзорһоонь урид ба шанартайгаар бэелүүлгэхэ гээшэ, үнэхөөрөө, харюусалгатай зорилго мүн болоно. [Мү]нөө манай Соведэй депутадууд хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудаа хүсэлөөрөө хүргэхын тула эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын үргэн [х]үдэлмэри ябуулжа эхилээ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Удаань нүхэр Дагбаев сомоной Соведэй болон тэрэнэй гүйсэдкомой ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгы тогтоһон байна. Депутадуудай ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ, арадай даалгаһан хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандаха хэрэгтэ табигдана. Али олон жэшээнүүдые абаһанай [ү]ндэһөөр мүнөө депутадууд [ех]э журамтай, үйлэдбэри [дэ]эрэ түрүү зэргэдэ ябаха, [Со]ведэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха талаар [ал]ишаа нилээд алхам хээд[ээ].

Тус Совет нёдондо намар [...]лай үбэлжэлгые эмхитэйгөөр үнгэргэхые уряалан, [ол]оной ойнгоо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан байна. Тиигэжэ харюусалгата үүргэ бэе дээрээ дааһан [сом]оной Соведэй депутадууд [ал]иһон хэрэгтээ хүрөө. Малай [үб]элжэлгын хаһа эмхитэйгөөр үнгэржэ байна. Фермэ болон гүүртэнүүд дээрэхи [аж]алай цехүүд таһалгаряагүй хүдэлжэ байгаа. Малые [үб]элдэн уһаар ундалуулха хүдэлмэри хэгдээ һэн. Мүнөө үедэ Хүрбын совхоз 100 эхэ мал бүхэнһөө 94 хурьга, 47 тугал түлжүүлжэ байна. Жэлэй дүүрэтэр 100 үнеэн бүхэнһөө 85 тугал абтаха. Мал ажалай продуктнуудые абаха, худалдаха түсэб һайнаар дүүргэгдэнэ, хабарай тарилгын хүдэлмэри саг соогоо, һайн шанартайгаар хэгдэжэ дүүрэнтээ шахуу. Мүнөө газар уһалалга үргэнөөр ябуулагдана. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи мүнөө үеын шухала кампаниинуудые үнгэргэлгэдэ арадай депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана гэжэ хэлэһэн байна. Тэрэшэлэн нүхэр Дагбаев хүдөө ажахыда шефскэ туһаламжа үзүүлхэ асуудалда анхаралаа хандуулба. Тиигээдшье Дээдэ Хүрбын сомоной Соведэй харьяата промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай коллективүүд хүршэ совхоздоо арга шадалаараа туһа хүргэжэ, ехэ хэрэг бүтээлсэжэ байдагынь һайшаалтай. Энэ хадаа сомоной Соведэй, тэрэнэй гүйсэдкомой олон депутадуудай эдэбхитэй ажал ябуулгын аша үрэ мүн болоно. Энээниие нүхэр Дагбаев олон жэшээнүүдээр баримталаа.

Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ депутат **А. А. Именохоев** удаань үгэ абажа, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн тухай хэлэбэ. Социалис мүрысөөнэй ашаар арбадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолбо. Арбадахи табан жэлдэ, юһэдэхи табан жэлтэй сасуулбал, 64 миллион түхэригөөр ехэ эд бараан хүн зондо худалдагдаһан байна.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада эд бараа наймаалгын ехээр ургаһан ушар хүдөөгэй хүн зоной ажабайдалай һайжарһые, улам баян дэлгэрээр ажаһуудаг болоһые гэршэлнэ гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Холодильник, электропылесос, хүнгэн машина, хубсаһа угаадаг машина, магнитофон гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүдые хүн зон ехээр худалдан абадаг болоо. Жэшээлхэдэ, республика доторнай ганса 1980 ондо 1551 хүнгэн машина худалдагдаһан байна.

Эд бараанай худалдаанда элбэгжэхэ бүри магазинуудай тоо, наймаанайнь талмайе үргэдхэхэ зорилго табигдаа. Энэ зорилго бэелүүлгэдэ үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада 16,9 миллион түхэриг гаргашалагдаһан юм.

Гэхэтэй хамта, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэридэ колхоз, совхозуудай туһаламжа хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэ зааба. Зарим хүтэлбэрилэгшэд магазин, столово бариха асуудалда анхаралаа хандуулдаггүй. Жэшээлхэдэ, Хяагтын районой Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. Н. Соковиков эндэ удаан саг соо хүдэлбэшье, нэгэшье магазин барюулаагүй. Тиихэдэ «Заря» колхозой түрүүлэгшэ Нечаевай үүсхэлээр хоёр колхозой түбтэ һаруул ехэ магазинууд бодхоогдоһон байна.

Буркоопсоюзай худалдаа наймаанай эмхинүүд хамһабариин ажахынуудта ехэ анхарал хандуулна. Хойто-Байгалай, Баунтын коопзверопромхозууд, Зэдын райпотребсоюз, Баргажанай райпо энэ талаар нилээд амжалтатай. Тиихэдэ бусадшье районуудай худалдаа наймаанай эмхинүүд хамһабариин ажахынуудые хүгжөөжэ байнхай.

Арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй, бүхы депутадуудай зүгһөө худалдаа наймаанай асуудалда үдэр бүриин анхарал хандуулха шухала.

— Республикын кооператорнууд XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байна, — гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

— КПСС-эй XXVI съезд манай орондо коммунис общество байгуулгын саашанхи замые заагаа, — гэжэ удаань үгэ абаһан КПСС-эй Прибайкалиин райкомой нэгэдэхи секретарь депутат **И. Я. Сыщук** хэлэбэ. — Партиин ээлжээтэ съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ арадай депутадуудай Соведүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Прибайкалиин районой нютагай Соведүүд партиина организациин хүтэлбэри доро экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые урагшатайгаар дүүргэхын түлөө хэмжээнүүдые абаһан байна. Районой промышленна предприятинууд үнгэрһэн табан жэлэйнгээ түсэбые 1980 оной декабриин 5-да сүм дүүргээ һэн. Гэр байра, хүүгэдэй саад, столово, соёлой байшан, бусадшье объектнүүд бодхоогдоо. 1000 шахуу айл табан жэлэй туршада шэнэ гэрнүүдтэ орожо түбхинэһэн байна.

— Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үшөө ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ ёһотойбди, — гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Татауровай авто-заһабарилгын, барилгын материалнуудые гаргадаг заводуудай үйлэдбэриин хүсые нэмээхэ тушаа хэлэхэдээ, түүхэй эд болон бусад материалнуудай дуталдадаг тушаа тогтоо.

Прибайкалиин районой ой модоной промышленностиин предприятинууд һүүлэй жэлнүүдтэ гарза хохидол ушаруулдаг болоно байна. Юундэб гэхэдэ, олонхи лесхозууд һуурии тосхонуудта дүтэхэнэ, уһа голой эхиндэ, эрьеэрнь модо отолно. Гэхэтэй хамта, хүсэ багатай, оньһон техникээр муугаар хангагдаһан 19 участок модо бэлэдхэнэ. Тэдэнэй ашаг үрэнь, үрэ дүнгынь бирагүйхэн гэжэ нүхэр Сыщук онсолбо. Модо бэлэдхэлэй олон жэжэ участогууд болон бригадануудай ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри бүтээжэ шадахагүй байһаниинь мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, Байгалай лесхоз 10 автомашинатай юм, тэрэнэй 6-ниинь саашадаа ашаглагдахаяа болинтожо байнхай. Манай һанахада, лесхозууд модо отолхо бэшэ, харин ой модо харууһалха ёһотой гэжэ тоолоноОди.

— Нютагай Соведүүд хүн зониие һайнаар хангаха, гэр байраар, больница, хүүгэдэй саадуудаар хангаха уялгатай. Тусхайлбал, худалдаа наймаае хүгжөөлгэдэ жэл бүри 35 миллион түхэриг гаргашалхаар хараалнаОди, — гэжэ үгэ хэлэгшэ депутадуудта мэдээсэбэ. Нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриие улам саашадань һайжаруулхын, арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбүүдые дүүргэлтэдэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргые улам дээшэлүүлхын түлөө оролдолго гаргагдана. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула нютагай Соведүүд, бүхы депутадууд эдэбхи үүсхэлээ улам үргэдхэхэ байха гэжэ үгэ хэлэгшэ суглаарагшадые найдуулба.

Удаань Яруунын районой «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ депутат **Л. Ц. Цыдыпов** үгэ абаба. Тус колхозой ажалшад КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилхын, гүрэндэ худалдахын түлөө горитой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ эхилһэн байна.

«Коммунизм» колхозой гэшүүд арбан нэгэдэхи табан жэлдэ мал ажалай продукци ехээр үйлэдбэрилхэ талаар Черкасска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаһан үүсхэлые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. — Эдэнэй үүсхэлые халуунаар дэмжээд, бидэнэр дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа һэмди, — гэжэ үгэ хэлэгшэ сессидэ мэдээсэбэ. Эдэ социалис уялгануудаа абаад байхадаа, хүн зоной дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэреэ улам үргэдхэхэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, материальна болон моральна урмашуулгые нарижуулха, малшадай һайнаар ажаллаха эрхэ байдалые хангаха гэлсэһэн байнабди. Мүнөө дээрээ колхозой таряашад болон малшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ эхилбэ. Гүрэндэ мяха худалдаха талаар хахад жэлэйнгээ түсэб март һарада, һү худалдаха түсэбөө майн 30-да дүүргэхэбди. Хахад жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 800 центнер һү гүрэндэ тушаахабди гэжэ нүхэр Цыдыпов мэдүүлээ.

Һаалишад А. Ц. Жамьянова, Д-Ж. М. Бадмаева, Г. Д. Мункуева болон бусад эрхимээр ажаллана. Колхозой ахалагша хонишон Н-С. Ц. Дашинимаевай отарын коллектив 100 эхэ хонин бүриһөө 122 хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Тобир тарган мал гүрэндэ тушаахын тула шахан таргалуулгын гүүртэнүүдые байгууланхай юм. Малай тэжээл ехээр бэлэдэдэг болохо зорилготойгоор олон хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэбди гээд тэрэ мэдээсэхэдээ, энэ асуудал дээрэ тодорхойгоор тогтобо.

Манайда үшөөл олон дутагдалнууд бии. Тэдэнээ партиина организациин, арадай депутадуудай Соведэй туһаламжаар усадхаха зорилготойбди гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ колхозой түрүүлэгшэ мэдүүлбэ.

Кабанскын районой Селенгинскын поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Г. Ф. Елизовтэ** үгэ үгтөө.

—Түрэл партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые манай тосхоной ажалшад бүхы совет арадтал адляар, халуунаар дэмжэн һайшаана, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Селенгинск тосхон арбадахи табан жэлдэ илангаяа хурдан түргэнөөр хүгжэн һалбарһан байна, байрын 52 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые, хамтын 2 байра, магазинууд, хүүгэдэй саадууд ашаглалгада оруулагдаа. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ капитальна барилгада аяар 37 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Селенгинскын поселково Совет худалдаа наймаанай, медицинскэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада ехэ анхарал хандуулдаг болонхой. Энэнь тосхоной экономическа ба социальна түсэб дээрэнээ үндэһэлдэг юм. Бүхы шухала асуудалнууд тосхоной предприятинууд ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй соведэй заседани дээрэ шиидхэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо асуудалда олоной анхарал хандуулагдана. Энэ хүдэлмэридэ ехэ багагүй хабаададаг. 15 хүнһөө бүридэһэн комплексно бригада энэ талаар хэгдэдэг бүхы хүдэлмэриие ударидана.

Хамһабариин ажахынуудые бии болгохо, саад эрхилхэ ажахынуудые хүгжөөхэ талаар нилээд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри эндэ хэгдэнэ.

Манай тосхондо һүүлэй үедэ хамһабариин ажахынуудта анхаралаа хандуулдаг болоһониинь һайшаалтай. ОРС болон нийтын эдеэ хоолой предприятинууд өөрын ажахытай болонхой. Хилээмэнэй завод, 8-дахи СМУ болон бусадшье организацинууд хамһабариин ажахы эмхидхэжэ байна. Мүнөө дээрээ бидэнэр 3000 дүрбэлжэн метр талмайтай 3 теплицэтэйбди, үшөө сэсэг ургуулдаг теплицэ баригдажа дүүрэнтээ. Үгэрсэ олон огородой бусад эдеэ ондоо тээһээ асархаяа болинооор үниннэОди.

Селенгинск тосхон 11-дэхи табан жэлдэ саашадаа улам хүгжэн һалбарха юм. Олон гэр байра, поликлиникэ, профилактори, пионернүүдэй лагерь баригдахаар хараалагдана.

Поселково Соведэй ажалда дутуу дунданууд шье бии байха. Зүгөөр тэдэнээ усадхахын түлөө, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө Селенгинск тосхоной ажалшад бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд (зүүн гарһаа): Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай штукатур-шэрэшэн Г. Л. Баталова, Улаан-Үдын районой «Советская Россия» колхозой һаалишан П. Ф. Асташева, БМДК-гай хүдэлмэришэн Г. Б. Батуева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Тэрэшэлэн элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Хойто-Байгалай районой Северобайкальскын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. А. Бодров**, нютагай промышленностиин министр депутат **М. Ф. Завгородняя**, Улаан-Үдын Октябрьска районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. Г. Колесников** гэгшэд хабаадажа, Соведүүдэй хүдэлмэри саашадань һайжаруулха тушаа һанамжа дурадхалнуудые оруулба.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь, депутат **А. У. Модогоев** сесси дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар нютагай Соведүүдэй урда табяатай гол шухала зорилгонууд дээрэ тогтохо зуураа, Соведүүд болон депутадуудай эмхидхэлэй хүдэлмэри улам эдэбхижүүлхэ тухай, алмалга, арбалалтын түлөө тэмсэл хаа хаанагүй үргэдхэхэ тухай асуудалнуудта депутадуудай анхарал хандуулһан байна.

АРАДАЙ АРТИСТ

Аялгата һайхан хүгжэм дуу баян Агын тала. Эндэ [эр]тэ үгһөө хойшо хүгжэм, [д]уунда дуратай, хоолойн шанга гарган хангюурдадаг, [эр]тэнһөө хойшо арад зонойнгоо [дун]да мэдээжэ болоһон хүнүүд олон. Эхэ, эсэгынгээ бэе абажа гараһан, уужам талын хүгжэм шагнажа тэнжэһэн хүнүүд лэ хүнэй сэдьхэл [ху]дэлгэмэ гоё һайхан хоолойтой байдаг гээшэ ха.

Энэ Агын үргэн талада түрэһэн, аршаан булагһаань ундалжа тэнжэһэн Ким Базарсадаев дуушан болохо хуби заяатай байшоо.

...Уянгатай утаар татаһан [х]уурай һайхан аялга зуһалан [с]оо суглараһан хүнүүдэй сэдьхэлэй утаһа эльбэжэ дуулуулаад, нээлгэтэй үүдээр халин гаража, Агын үргэн тала руу таран зэдэлнэ. [Ту]жам талын хүнүүдтэ уянгата [д]уун дүтэ байдаг гэжэ һайн [ме]дэжэ байһан Ким нютагайнгаа композитор Базар Цыреншиевай зохёоһон эрхим һайн дуунуудые багахан гэртэ баглаа ядан суглараашадта дуулаа һэн. Ким өөрөө дуунайнгаа уянгада абтан, һая һаял [ал]ишойнгоо шалаа гаргажа [ха]ахан аад, эжынгээ уярхые [хар]ахадаа:

— Зай, нүхэд, иигээд хүрөө [ла]. Үглөөдэр клубта ерээрэй. Хэдышье дуу дуулуужаб, [хэ]рэггүй,—гэбэ.

Тээд үбгэд, хүгшэд, үхибүүд [ол]оха дурагүй.

— Тиигээ һаа, Ким, бидэнэй, юрэдөө, хаишан гээд иимэ дуушан болоһон тухайгаа [ха]ржэ үгэл даа,—гээд үбгэд, [х]үгшэд үндэгэшэлдэбэ.

— Үшөө тэрэ хари холын [ор]онуудаар ябаһанаа хөөрэл [да]а,—гээд хэншьеб нэмэбэ.

Ким Базарсадаев нютагайнгаа хүнүүдэй урда тооһоһон-[г]он, ута бэшэшье һаа, удхатай [шу]дэр тоб байса наһанайнгаа намтар хөөрэхэ ушартай [бол]оо һэн.

Уран зохёолшо Ж. Балданжабоной, РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Д. Жамбаловай хүтэлбэрилдэг һургуулиин уран һайханай зугаамэөөрхинтэй Кимэй наадада хабаадахадань, тэрэниие шэнирхоһон хүнүүдэй:

— Энэшни хэнэй хүбүүн бэ? Садын гү? Үнөөхи Иван Садын бэшэ аабза?—гэжэ [а]суухадань:

— Тиимэ, тиимэ,—гэһэн хамта дуулдажа: «Зүб лэ даа, [ла]нгаэл һаа энэ хүбүүншни [ду]улахал зүбөөрөө» —гэлдээ [ба]н гэхэ. Нэгэтэ Агинскда опеpо болон баледэй театрай дуушад ерэжэ, концерт табяа ха. Энэ концертдэ Бадма Балдаковой дуулахада, һургуулиин һурагша Ким «одоо иимэ гоё дуушан болодог һаа» гэжэ шэбшэбэ. Үхибүүн наһанай үнжэгэн сэдьхэлдэ ороһон һанал бодолынь мартагдашагүй байжа, Улаан-Үдын хүгжэмэй училищида һуралсахаар ерээд, шалгуулан гэхэдэнь, табисуурай һайхан хоолойтой байшаба. Тиигэжэ СССР-эй арадай артист һасаран Линховоиной шабинь болоо бэлэй.

— һасаран Лодоновичые искусствын талаар эсэгэмни гэжэ һанажа ябагшаб, —гэжэ мүнөө Ким Базарсадаев хөөрэдэг.

Хүгжэмэй училищиин байгуулагдаһаар хорин табан жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдажа дуушадай конкурсын болоходо, Ким Базарсадаев лауреат боложо, Ленинградай консерваторидо һуралсахаар зуурашалагдаба. Тэндэ һасаран Лодоновичой багша профессор Иван Иванович Плешаковой шабинь боложо абтаба. Эндэ һуража байхадаа бэлигтэй залуу дуушан ород болон Баруун Европын, мүн буряад композиторнуудай зохёолнуудаар өөрынгөө концертнэ репертуарые нилээд баяжуулһан байха юм.

1959 ондо Москвада үнгэргэгдэһэн Буряадай искусство, литературын декадада Ким Базарсадаев А. Даргомыжскиин «Лусууд хүүхэн» гэжэ опероһоо Тээрмэшэнэй ари, тиихэдэ «Шотландская застольная», мүн «Хүрин хээр» гэжэ дуунуудые дуулажа, хүгжэм, дуу сэгнэжэ шададаг москвагаархидые ехэтэ гайхуулба. Иигэжэ эгээ түрүүшынхиеэ бэрхэ дуушан байһанаа бултанай урда харуулаа һэн.

Уданшьегүй Ким Базарсадаев манай ороной суута артистнуудтай хамта Швеци ошожо, бэлиг шадабаряа амжалтатайгаар харуулаа. Һүүлээрнь орон соогоо, мүн хилын саана суутай болоһон хоёр удаа Улаан тугта Александровай нэрэмжэтэ Совет Армиин дуу, хатарай ансамблиин хүтэлбэрилэгшэд залуу дуушаниие анхаржа, голлон дуулагшаар абаа һэн. Энэ суута ансамбльда хэдэн жэл ажаллаад, 1966 онһоо хойшо Буряадайнгаа оперо болон баледэй академическэ театрта дуушанаар ажаллажа эхилээ.

Манай орон дотор бэрхэ бэрхэ дуушад, хүгжэмшэдэй конкурснууд жэл бүри шахуу боложо байдаг гээшэ. Ким Базарсадаев дуушадай конкурснуудта заатагүй хабаадалсажа, оронойнгоо эрхим дуушадай тоодо ородог азатай.

1962 ондо Москвада үнгэргэгдэһэн Глинкын нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсажа, эрхим һайн дуушадай тоодо оролсожо, дипломдо хүртөө һэн.

1969 ондо Свердловск хотодо болоһон дуушадай Бүхэроссин конкурсдо хабаадалсажа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. В. И. Ленинэй зуун жэлэй ойн баярта Минск хотодо болоһон дуушадай Бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсажа, тэрэнэй лауреат болоһон солотой.

Һүүлэй хэдэхэн жэлэй туршада Ким Иванович Базарсадаев хэдэн олон хариин гүрэнүүдээр манай ороной искусствые түлөөлэн ябаһан намтартай. Тэдэнэй тоодо Германиин Демократическа Республика, Англи, Швеци, Норвеги, Бельги, Гвиней, Алжир гэхэ мэтэ гүрэнүүд ороно.

—СССР-эй залуушуулай эмхинүүдэй комитедэй делегацитай Англи ошоо һэм. Шотландида ехэ олон концерт үгөөбди. Тэндэхи Эдинбург гэжэ хотын мэр бидэниие уриба гээшэ. Тиихэдэ би «Хүрин хээр», «Эй, ухнем», Ш. Гуногой «Фауст» гэжэ опероһоо Мефистофелиин куплединүүдые, үшөө ород композиторнуудай дуунуудые дуулабаб. Городой мэр «Шотландская застольная» гэжэ дуу мэдэхэ гүт гэбэл даа. «Туршаад үзэһүү даа, муу байгаа һаань, хүлисөөрэйт», — гэбэб.

Дуулаһанайм һүүлээр мэрэй баярлахашье гээшэ аргагүй. «Дахин ерэхэдээ эдэ дуунуудые бэлдээд ерээрэйт», —гээд городойнгоо алтан түлхюур, хэдэн дуунуудай нотонуудые намда бэлэглээ һэн.

—Швеци ошоод ябахадам, тэндэхи нэгэ газетэ иигэжэ бэшээ һэн: «Совет делегациин гэшүүдэй дунда Ким Базарсадаев гэжэ ехэ бэлигтэй дуушан ябалсана. Бэеэр ехэ үндэр бэшэ, хара-хүрин азиат шарайтай. Монголой хилэ шадар түрэһэн, гэбэшье Европын дуунай искусствые бэедээ шэнгээжэ шадаһан хүн». Иигэжэл манай бишыхан Ага нютагые нэрлээ ха юм даа,— гээд Ким Иванович энеэгээ һэн.

СССР-эй арадай артист Ким Иванович Базарсадаевай гүйсэдхэһэн оперно партинууд харагшад, шагнагшадай зүрхэ сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугдан үлэдэг гээшэ. Ондо ондоо абари зантай хүнүүдэй образуудые тобойсо гаргажа шадаха гээшэ тиимэ бэлэхэн хэрэг бэшэ. Бэлигтэ артистын гүйсэдхэһэн М. Фроловой «Энхэ Булад баатарта» Буумал Хаан, Солбон Баатарай, Б. Ямпиловай «Гэрэл» гэжэ оперодо Намжилай, мүн лэ Б. Ямпиловай «Цыремпил Ранжуровта» революционер Василиин, А. Бородинай «Игорь тайжада» Галицкиин, М. Мусоргскиин «Хованщинада» Досифейн, П. Чайковскиин «Иолантада», «Евгений Онегиндэ» Ренегэй, Греминэй, А. Даргомыжскиин «Лусууд хүүхэндэ» Тээрмэшэн үбгэнэй, Г. Шантыриин «Хоёр капитан» гэжэ оперодо Николай Кораблевой, Д. Вердиин «Аттилада» гуннуудай удамарша Аттилын, Д. Гершвинэй «Порги Бесс хоёр» гэжэ оперодо Поргиин, Т. Хренниковэй «Шуурган дундуур» гэжэ оперодо Фрол Баевай, мүн бусад партинуудые гансашье манай республикын ажалшад бэшэ, мүн Совет оронойма олон тоото хото городуудай хүн зон ехэтэ һонирхон шагнаһан, хараһан байха юм.

Ким Базарсадаевай бэлигтэй бэрхэ дуушан солоёо суурхуулан, СССР-эй арадай артистын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, үнэн зүрхэнһөө амаршалжа, саашадаа үшөө олон мартагдашагүй образуудые байгуулжа, харагшад, шагнагшадаа баясуулан ябахыень юрөөе!

Д. САМБОЦЫРЕНОВ,
Буряадай телевидени болон радио-дамжуулгын Гүрэнэй комитедэй хүгжэмэй талаар ахамад редактор.

• ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАҺАА

ГЕРМАНИИН КОМПАРТИИН VI СЪЕЗД

ГАННОВЕР. Германиин Компартиин ээлжээтэ, VI съезд майн 29-дэ эндэ нээгдээ. Съездын хүдэлмэридэ 850 делегат хабаадана.

Олон аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэдые, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев түрүүтэй КПСС-эй делегациие съездэ хабаадагшад халуунаар амаршалба.

ГКП-гэй Правлениин тоосоото элидхэл, дотоодын ба гадаадын политикын шухала асуудалнуудаар абтаха шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсэлгэ ба баталалга, партиин хүтэлбэрилхы органуудай һунгалта съездын зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа.

ГКП-гэй Түрүүлэгшэ Г. Мис «Бүхы хүсэеэ амгалан байдалай аша туһада зорюулха! Социальна ба демократическа эрхэнүүдые хамгаалха!» гэһэн тоосоото элидхэл хэбэ.

Мангеймда 1978 ондо болоһон съезд дээрэ баталагдан абтаһан ГКП-гэй программа партиин саашанхи ажал ябуулгын замые зааха найдамтай политическэ компас болоно гэжэ элидхэлшэ тусхайлан тэмдэглээ.

* * *

Съездын хоёрдохи үдэр Центральна шалгалтын комиссиин элидхэл шагнагдаба. Удаа тээнь Германиин Компартиин Правлениин элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ эхилээ.

КПСС-эй делегациин толгойлогшо Б. Н. Пономаревой үгэ хэлэхэдэнь, делегадууд ба айлшад нэрьемэ, удаан альга ташалгаар угтаба.

КПСС-эй ЦК-гай амаршалгые, замбуулин худар хүнэй анха түрүүн ниидэлгэдэ зорюулагдаһан скульптура-бэлэгые съездэ дамжуулба.

Съездэ хабаадагшад Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ ГКП-гэй VI съездын эльгээхэ бэшэгые баталан абаа.

ЭРИД БУРУУШААЛ

АДЕН. Египедтэй харилсаагаа бүрин һэргээхэ гэжэ Суданай правительствын шиидхэһэнтэй дашарамдуулан, Йеменэй Арадай-Демократическа Республикын МИД тусхай мэдүүлгэ тунхаглаба.

Суданай хүтэлбэрилэгшэдэй ябуулга эрид буруушаагдана. Энэнь кэмп-дэвидэй харата һанаашалгануудые бэелүүлхэ, араб оронуудай нэгэдэл һандааха зорилготой США-гай ба Израилиин һэдэлгэнүүдэй гол хубинь болоно гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Суданай правительствын шиидхэбэринь Сададай засагта бойкот хэхэ тухай Араб арадуудай лигиин (ЛАС) шиидхэбэринүүдһээ эсэслэн арсаһан удхатай болоно гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Эдэ бүхы асуудалнуудаар ЛАС-ай соведэй сесси дары зарлахые НДРЙ-гэй, МИД уряалба.

ДАЙ ЖҮРӨӨДЭҺЭН ҮГЭ

ВАШИНГТОН. США-гай президент Р. Рейган Уэст-Пойнтдохи (Нью-Йоркын штат) сэрэгэй академи дүүргэлгын ёһолол дээрэ үгэ хэлэбэ. Энэ академи Пентагондо офицернүүдые бэлдэдэг гол гуламтануудай нэгэн юм. Тиимэһээ американ захиргаанай толгойлогшын үгэ дай ехээр жүрөөдэһэн шэнжэ шэглэлтэй байгаа ха.

США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүд —«Америкын сүлөөе сахигшад», «тэрэнэй үг гуримые хамгаалагшад» гэһэншүү бодол президентын яряанай эшэ һабагшань болоһон байна. Тэрээнһээ гадна, амгалан байдал сахин хамгаалагшад гэжэ тэдэниие харуулха, США-гай аша туһада хэгдэһэн ямаршье ябуулгые зүбтүүлхэ һэдэлгэ гаргаба.

«Социальна туршалгануудта» үлүүсэ ехэ анхарал хандуулдаг байгаа гэһэншүүгээр Картерай правительствые Р. Рейган зэмэлнэ. Социальна хэрэглэмжэнүүдтэ зорюулагдаха бюджетнэ һомололгонуудые хорооһоод, сэрэгэй бюджет эрид ехээр нэмээһэн ябуулгые мүнөөнэй захиргаанай габьяада тоолоно. Сэрэгэйнь бюджет 1982 оной финансын жэлдэ туйлай ехэ болохо — 226,3 долларто хүргэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ.

Сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдые улам ехэ хэмжээтэй болгохо, США-гай сэрэгэй хүсые хайшаншье гээд нэмээхэ хүсэлэнтэй байһанаа президент элирхэйлбэ. Буу зэбсэгүүдые урдилдэн түхеэрхэ ябадал хизаарлаһан хэлсээ хэхые дурадхадаг хүнүүдтэ халдан доотолбо. Р. Рейганэй хэлэһэнэй ёһоор, Холбоото Штадууд «договорнууд ба хэлсээнүүдые баталхын тула зэбсэгһээ арсаха» ёһогүй гээд, тэдэниие (договорнууд ба хэлсээнүүдые) «юрын саарһантай» жэшэнэ.

Баталһан договорнуудайнгаа ёһоор США-гай абаһан уласхоорондын уялгануудта иимээр хандадаг байһаниинь һэжэг түрүүлэнгүй байха аргагүй. Юундэб гэхэдэ, Америкын захиргаанай бусад түлөөлэгшэдэй, тэрэ тоодо К. Уайнбергерэй мэдүүлгэнүүд баһал тиимэ удхатай байна. Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдэй гар табиһан договорнуудай зариман намда ямаршье удхагүй гэжэ тэрэл Уайнбергер сэхэ соносхоһон байна.

Р. Рейганэй хэлэһэн үгэ дотор Советскэ Союзые, тэрэнэй дотоодын ба гадаадын политикые ямаршье үндэһэ баримтагүй, будүүлигээр муушалһан, хардалга гүрдэлгэтэ эдүүлэлнүүд бии. Эдэ бүгэдэнһөө ойлгоходо, Америкын хүтэлбэрилэгшэд орон дотороо дай жүрөөдэһэн ориишон байдал үүдхэхэ, дэлхэй дээрэ шахардуу байдал дэбэргэхэ зорилготой байна.

ЕХЭ УДХА ШАНАРТАЙ ХАРИЛСААН

МЕХИКО. Мексикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Хорхе Кастаньедын албанай хэрэгээр СССР-тэ ошоод ерэһэниинь мексикан-совет заншалта хани барисаае саашадань гүнзэгырүүлхэ ба батадхаха политическэ ехэ удха шанартай ябуулга болоно, — гэжэ засаглажа байгша институционно-революционно партиин орган — «Насьональ» газетэдэ тунхаглагдаһан, «Сүлөөтэ байдалаа хамгаалга — Мексикын гадаадын политикын үндэһэ һуури болоно» гэһэн гаршагтай редакционно статья дотор хэлэгдэнэ.

Бүгэдэ нийтын амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха ябуулгатай холбоотой асуудалнуудаар мексикын баримталдаг хараа бодол тухай тэрэ газетэ иигэжэ бэшэнэ: манай ороной ойлгомжын ёһоор, хамтын аюулгүй байдал хангалга — арадуудай өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо, бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархагүй гол ёһонуудые наринаар сахилгаһаа дулдыдаха байна.

«Насьоналиин» тэмдэглэһэнэй ёһоор, дэлхэйн бүхы оронууд, дэлхэй дээрэхи политическэ хэрэгүүдэй хүгжэлтэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлдэг гүрэнүүд түрүүн эгээн ехэ оролдолго хүсэнүүдые гаргаха, амгалан гуримаар зэргэ оршохын, шахардуу байдал һуларуулхын, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө тэмсэхын тула тэдээндэ бии байһан бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ ёһотой. Дэлхэй дээрэхи амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха гээшэ бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй оролдолго гаргаха гол зорилго болоно гэжэ тэрэ газетэ тэмдэглэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, Х. Кастаньедын албанай хэрэгээр СССР-тэ ошолго, совет хүтэлбэрилэгшэдтэй тэрэнэй уулзалганууд хоёр ороной хоорондын хани барисаа, харилсаа холбоо саашадань хүгжөөлгэдэ туһа хүргэхэһөө гадна, мүн амгалан байдалай аша туһада харюусана, — гэжэ «Насьональ» тусхайлан тэмдэглээ.

ҮГЛӨӨДЭР—ҮХИБҮҮДЫЕ ХАМГААЛХА УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

БУЛТАНАЙМНАЙ НАНГИН УЯЛГА

«Бүхы һайн юумэез — үхибүүдтэ» гэһэн В. И. Ленинэй захяа заабариин бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһые гэршэлһэн жэшээнүүд манай ажабайдалда олон ааб даа. Хүүгэдые алишье талын анхаралаар хүреэлхэ, бага наһанай сэлмэг арюун хаһые хамгаалха гэһэн һайн һайхан ёһо гурим Октябриин революциһаа эхитэй. Үхибүүдые хамгаалгын уласхоорондын үдэрые угтуулан, эгээл иимэ темээр хөөрэлдөөнүүд хаа-яагүй үнгэргэгдэнэ, бэлэдхэл ябуулагдана.

...Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин мэдэлэй «Неваляшка» гэһэн 150-дахи ясли-садта локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй үхибүүд хүмүүжүүлэгдэдэг. Һая энэ комбинадта орожо ерэхэдэмнай, ЛВРЗ-гэй 14 ясли, саадуудые даагшанар, профоргнууд сугларанхай, зунай элүүржүүлгын хаһые эхилхэ тухай зүблөө хэжэ байба. Тус ясли-садые даагша В. М. Копылова заводой ясли, саадуудай профсоюзай нэгэдэмэл комитедэй түрүүлэгшээр һунгагдаһаар үнинэй юм. Тэрэ зүблөөе нээбэ. Зунай элдин сагай эрхэ байдалые хэрэглэжэ, багашуулай бэе махабадые бэхэжүүлхэ, энэ талаар зохёогдоһон тусхай журам баталха асуудалнууд нэн түрүүн хэлсэгдээ. Хүүгэдэй наадаха талмайнуудые түхеэрхэ, тэдэниие оршон тойронхи байгаалитай дүтөөр харилсуулха, эдеэ хоолоор, илангаяа овощёор хангалгые һайжаруулха тушаа һанамжанууд илангаяа зүйтэй байба. Энэ талаар заводой хүтэлбэрилэгшэдэй, түрэлхидэй зүгһөө үзүүлэгдэдэг туһаламжада түшэглэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаба.

— Электровагонно цехэй хүдэлмэришэд манай шефүүд мүн. Эдэнэртэй нягта харилсаа холбоотойбди. Газаагуурхияа болбосон түхэлтэй болгоходомнай, байра соохиёо шэмэглэхэдэмнай туһалдаг. Харюудань бидэшье оролдодог гээшэбди, — гэжэ ясли-садай методист Л. М. Соловьёва хөөрэнэ.

Үхибүүдые хамгаалгын үдэртэ бэлэдхэлэй группынхид шефүүдтээ «Ород арадай аялганууд» гэһэн концерт харуулха юм. Цехэй начальник Ю. Г. Остапчук, профорг И. М. Шафоростов, мүн хүдэлмэришэд эдир айлшадаа хүндэтэйгөөр угтан абадаг, хүмүүжүүлэгшэдэй уншаһан лекцинүүдые һонирхон шагнадаг. «Түрэлхидэй харуулһан жэшээ — үхибүүдые хүмүүжүүлгын шухала арга мүн» гэһэн темээр конференцидэ хабаадалсадаг. Тус комбинадай байгуулагдаһаар 20 жэлэй ойн һаяар гүйсэхэдэ, «Сэнхир галхан» эмхидхэгдэжэ, шефүүд багашуулда хүгжэмтэ инструментнүүдые бэлэглээ бэлэй. Ажалай ветерануудай — хүмүүжүүлэгшэд А. И. Пенькова, К. Т. Монастырева, завхоз М. В. Бабкина ба бусадайшье эрхим шадабарита ажал хэрэгүүд онсо тэмдэглэгдэһэн байна. Мүн лэ бүхы хүсэ шадалаа дуратай ажалдаа зорюулдаг ульһа залитай хүнүүдэй нэрэнүүд дурдагдаа бэлэй.

Энэ тоодо бэлэдхэлэй бүлэгэй хүмүүжүүлэгшэ Р. И. Волосатова һайшаал, магтаалда хүртөө һэн. Мүнөө жэл Раиса Ивановнагай бүлэгэй үхибүүд «Неваляшкатаяа» хахасажа, һургуулиин богоһо алхаха юм. Эдэнэй 1-дэхи класста ороходо, саадта ямар хүмүүжүүлгэ, һуралсал гараһаниинь эли байха бшуу.

— Харюусалгатайл хаһа болоо. Гэбэшье үлүүсэ үймөө татанагүйбди. Программын ёһоор лэ һуралсалаа эмхидхээ һаа, ямаршьегүй даа, — гэжэ Раиса Ивановна соморхоноор хэлээ һэн.

Тэзд тэрэ гансал программаар хизаарладаггүй, ажалдаа дүршүүлхэ талаар хүдэлмэри онсо оролдосотойгоор ябуулдаг. Өөрөө танилсажа, үхибүүдэй хэһэн юумые нюдөөрөө хараагүй һаамнай энээхэн үгэнүүд тодо удхагүй мэтээр һанагдаха байгаа.

Уран гартай, шадамар бэрхэ хүмүүжүүлэгшэ энэ талаар дүй дүршэлөө согсолжо, ашатай туһатай дурадхалнуудые оруулһан, педагогическа зүблөөнүүдтэ лекцинүүдые уншаһан юм. Ехэл хужарлажа эдэ бүгэдэтэй танилсаһанай удаа «Нүүдэл дэбтэрыень» анхарбабди. Энээн соо хүмүүжүүлэгшэ ба түрэлхид хүүгэдые хүмүүжүүлхэ тушаа хөөрэлдөө ябуулдаг, үхибүүн бүхэнэй абари зангые зураглахаһаа эхилээд, ямар эдеэ хоолдо дуратайень бэшэдэг юм. Иимэ ушарта хоёр талаһаа нэгэ адли эрилтэ тэбиха арга түйлагдана гээшэ. Раиса Ивановнагай бэшэһэн «Үхибүүд хөөрэнэ» гэһэн нүгөөдэ дэбтэрынь бүхэли ном болохоор юм. Багашуулай хэлэһэн энеэдэтэй үгүүлэлнүүдые уншахадаа, бага наһан гээшэмнай жэгтэйл хаһа байна гэжэ һанагдаа. Эхин баярай, жаргалай энэ хаһые үй гашуудалһаа, зоболонгһоо дайн дажарай дари утааһаа хамгаалха гээшэ хүн бүхэнэймнай, общестовымнай нангин уялга мүн.

Г. ДАШЕЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. И. Волосатова ажалай хэшээл үнгэргэнэ.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

МАНАЙ АЙЛШАН—ХАБАРОВСКЫН ХҮГЖЭМТЭ КОМЕДИ

ХОЁРДОХИЁО УУЛЗАХАМНАЙ

Хүгжэм дуунда дуратай Улаан-Үдэ бидэ дахинаа найман жэл болоно ерэбэбди. Нигэжэ Хабаровскын хүгжэмтэ комедиин театр. 55-дахи жэлээ гастрольдо гараба гээшэ. Энэ саг соо хизааргүй ехэ Эхэ оронойнгоо олон тоото хотонуудаар манай коллектив ябаһан байха.

Москвагай Олимпиадын үедэ манай театр Калинин, Ярославль, мүн Москва хотонуудаар хүгжэм дуута зүжэгүүдээ харуулһан байна. Олимпиадын соёлой программада бидэнэй хабаадалга халаа ехэ харюусалгатай алхам байгаа. Гэбэшье бидэ энэ хүшэр туршалга амжалтатай дабаһан байнабди.

Үнгэрһэн жэлдэ театр шэнэ табан опереттэ табяа. Тэдэ бултадаа мүнөө харуулагдахагүй. Гэбэшье урдынгаа зүжэгүүдые жэшээнь, опереттэ гэжэ жанрай һуури табигша гэжэ суурхаһан Ж. Оффенбахай «Арюун гоохон Елена», Венскэ опереттын эхи табигша гайхамшаг И. Штраусай «Үрэмшөө», Австриин композитор Ф. Зуппегэй «Донья Жуанита». Венгриин опереттын эхи табигшадай нэгэн И. Кальманай «Чардашай королева», «Баядера» гэһэн опереттэнүүдые улаан-үдынхид хаража, сэдьхэлээ баясаха байна.

Мүн совет композиторнуудай зохёолнууд харагшадта схэтэ һайшаагдадаг. Жэшээлхэдэ, В. Гроховскиин «Стряпуха», К. Листовой «Севастополиин вальс», В. Дмитриевэй «Наһаараа ажаһуу—наһаараа дурла», А. Колкерой «Дача дээрэхи роман».

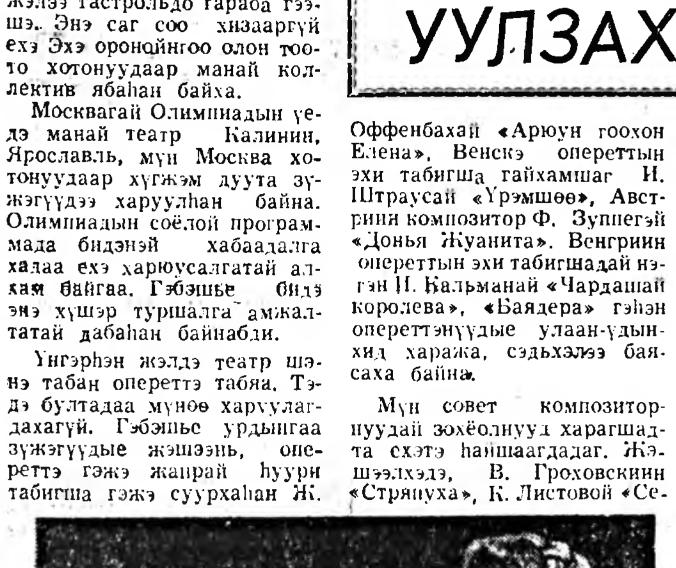

Энэ найман жэл соо олон хубилалтанууд болоо. Залуу артистнар театртамнай нэмээ. Москва болон Ленинградай театральна училищи болон институдуудые дүүргэһэн залуу артистнар амжалтатайгаар хүдэлжэ эхилээ. Тэдэ хэд бэ гэбэл, В. Шпагелова, Б. Симонов, В. Черятников, Л. Блок, Т. Симонова, Н. Овчаренко, Д. Лангольф болон бусад. Зохёохы залуушуултай һонирхолтой ажал ябуулһанайнгаа ачаар Бүхэсоюзна харалгын дүнгүүдээр, театрай коллектив III шатын дипломоор шагнагдаа бэлэй. РСФСР-эй арадай артистка З. Гримм-Кислицына, РСФСР-эй габьяата артистнууд Н. Ванзина, Н. Желтоухов, Х. Кишмахов болон бусад өөһэдынгөө баян дүршэлые залуушуулда дамжуулха гэжэ оролдодог юм.

Москвагай К. С. Станиславскиин болон В. И. Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ академическэ хүгжэмтэ театрай ба манай театрай хоорондо байгуулһан хэлсээнэй ёһоор, манай залуу артистнууд Москва ошожо, тэндэ мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг байна.

Улаан-Үдын харагшадтай дахин уулзаха болоһондоо бидэ ехэ баяртайбди. Тиимэһээ хэлэхэ байнаб: «Хүндэтэ харагшад, манай хүгжэмтэ комедиин театрай коллектив та бүгэдэниие урина!».

Н. ТИХИЙ-ТИЩЕНКО,
Хабаровскын хүгжэмтэ комедиин театрай литературна хубиие даагша.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Эрынгээ гэртээ бусажа ерэхэдэ» гэжэ хүгжэмтэ комедидэ артистнууд С. Боридко, З. Макашина гэгшэд наадажа байна. 2. «Үрэмшөө» гэжэ опереттэһээ хэһэг.

Авторай фото.

ХОЁР ОЧКО НЭМЭБЭ

ФУТБОЛ

Манай зонодо «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда Улаан-Үдын «Локомотив» команда бирагүйхэн байдалтай. Эдэнэр үнгэргэгдөөд байһан табан уулзалгын удаа, оройдоо гурбахан очкотой, мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлнэ. Харин айлшаар ерэһэн Новосибирскыншье футболистнууд таблицын һүүл багта «байрланхай».

Үдэшын зургаан час 30 минутаһаа наадан эхилжэ, хоёр командын футболистнууд бүмбэгэ булялдан, талмай дээгүүр һүндэлдэнэ. Эндэ манай футболистнууд айлшадтаа орходоо булюу байбашье, тоо нээжэ ядана. «Локомотивай» футболистнууд Валерий Михнов, аха дүү Юрий, Сергей Коковинтон, Михаил Пастухов гэгшэд зэлмэг зэлмэгээр айлшадай ворота хүрэбэшье, бүмбэгэ хоёхоодоо онообошгүй. Наадаанай эхилһээр 34-дэхи минутын ябажа байхада, командын гол добтологшо Михаил Пастухов тоо нээбэ.

Хоёрдохи хахадай эхилхэдэ, «Локомотивай» футболистнууд добтолгоёо улам эршэтэй болгожо, сугларагшадые баясуулна. Нааданай энэ хахадта добтолгодо оролсоһон 13-дахи номертой Владислав Атутов бүмбэгын хойноһоо оролсоходоо, тэрэнээ шадамар бэрхээр буляажа абаад лэ, талмай руу нүхэдтөө дамжуулха юм. Иимэ нэгэ һайн добтолгын болоходо, Атутовай эльгээһэн бүмбэгэ абаһан Пастухов сохижо, айлшадай воротада хоёрдохёо оруулаа. Командын капитан Валерий Михнов үшөө нэгэ бүмбэгэ эршэтэйхэнээр сохёошье һаа, сэхэ вратариин гарта оруулжархёо. Нааданай дүүрэтэр 2 : 0 гэһэн тоо хубилангүй, Улаан-Үдын «Локомотив» команда хоёр очко өөртөө бэшүүлхэ болобо. Зургаан нааданай удаа Михаил Пастухов — дүрбэн, Атутов, Коковин гэгшэд нэжээд бүмбэгэ сохижо оруулаад ябана.

Удаадахи наадан мүнөө үнгэргэгдэнхэй. Айлшаар манайда Новокузнецкын «Запсибовец» команда ерэхэ болонхой. Наадан үдэшын табан часһаа эхилхэ юм.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

АЗА ТАЛААНГАА ТУРШЫТ!

Май һарада болоһон «Спортлотогой» нааданда хабаадагшадай олонхидынь аза талаантай байба. «Спортлотогой» «49-һөө 6», «36-һаа 5» гэһэн дүрбэдэхи тиражай болоходо, 3 ба 4 тоо тааһан республикын ажалшадта 7866 түхэриг түлэгдөө.

Энээнһээ гадна «Спринт» олон бэлэгүүдтэй байгаа. Һарын туршада болоһон энэ нааданда хабаадагшад хэдэн мотоцикл, хүнгэн машина болон элдэб олон үнэтэй сэнтэй хэрэгсэлнүүдые шүүбэ. Жэшээнь, Гэлэгма Дамдиновна Жигмитова, соёлой институдта заочноор һурадаг Галина Корнеевна Верхотурова гэгшэд «Запорожец» машина шүүжэ, гэр бүлэеэ баясуулба. «Бурятбыттехникын» радиомеханик А. Р. Неудачин гэгшэ 7100 түхэригэй «Москвич» машина шүүжэрхео.

Июнь һарада «Спринтын» ээлжээтэ хоёрдохи кварталай һүүлшын наадан болохонь.

«Спринтын» лотерейн наадагшадта аза талаан хүсэнэбди.

О. КОЛЫШЛЕВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ» — совет эрдэмтэдэй амаршалгын бэшэг. «Республикын ажалай үдэр» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Буряадай АССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сессиин материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сессиин материалнууд. Указууд. «Редакцида ерэһэн бэшэгүүд» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Марксизм-ленинизмын зохёохы үндэһэн дээрэ» — В. Марковай статья. «Арад зоной аша туһада» — АПН-эй материал. «Хүн ба байгаали». «Хилын саанаһаа».

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Үглөөдэр — Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэр» — суглуулбари. «Шог ёһото долгин дээрэ». Телевидениин программа.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Майн 31-һээ июниин 6 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 31

ХИМИГҮҮДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — «Зарядкадаа зогсогты!» 10.05—«Зүүн зүгэй долоон домог» — фильм-концерт. 10.30 — «Будильник». 11.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.00—«Элүүр энхын булан» — эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга. 12.45 — «Үглөөнэй почто». 13.15—«Хүдөөгэй час». 14.15 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.45 —«Футболой шэнжэлэл». 15.15—«Дарю тебе, жизнь!»—М. Н. Ермоловагай нэрэмжэтэ Москвагай театрай фильм-зүжэг. 17.35 — «Ажабайдалай замда гараха үнэмшэлгэ». 18.35 — «Мүнөөдэр—химигүүдэй үдэр». СССР-эй химическэ промышленностиин министр В. В. Листов дамжуулгада хабаадаха. 18.55 — Уласхоорондын һонин. 19.40 — «Үдэрэйшни үнгэ зүһэ» — баримтата фильм. 20.05—«Манай амаршалгануудые тогтоон абагты». Химигүүдэй үдэртэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга. 21.00—«Киногоор аяншалагшадай клуб». 22.00 — «Время». 22.35—Кинопанорама. 00.05 — Шэнэ һонин.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Ананси» — мультфильм. 10.25 — «Звезды нашего двора». «Дедушка и маленький барабанщик», «Незабываемый день» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно богонихон уран һайханай фильмүүд. 11.20 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.20 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан баримтата фильмүүдэй программа. 16.30 — «Фильм-концерт». 17.00 — «Эжын һургуули». 17.30 — «Интеркосмосой» программын түгэсхэлдэ.

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Энэ үглөөе би мүндэлүүлээб» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.45 — Шэнэ һонин. 18.55 — «Спортын һонин». 19.05 — Үхибүүдтэ. Мультфильмнүүдэй программа.

Орбита. 19.45 — «Сокровища затонувших кораблей» — мультфильм. 20.00 — **«Түсэбтэ табан жэл ба коллектив».** Каспиин далай дээрэ тамардаг үрэмдэлгын түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ, тэдэниие ашаглаха талаар Астраханьдахи судна бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлдэ хэгдэжэ байгаа ажал хүдэлмэри тухай. 20.30 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). (Великобритани). 22.00 —«Время». 22.35 — «Нүхэдэй шэг шарай». 23.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.40 — Казахстанай залуу артистнуудай концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Капитан Немо» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 14.15—«Футболой шэнжэлэл». 14.45—«Хүгжэмэй ажабайдал» — тележурнал. 15.50 — «Шинии дуратай номууд». 16.35—«Тэрэнай нэрэмжэтэ хото» — телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 16.55 — «Хүгжэмтэ уулзалганууд». 17.35— Соносхолнууд. 17.45 — Баримтата фильм.

Орбита. 18.30 — «Дуун манай, ниидэ». 19.30 — 19.45 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45 — И. Калашниковай «Жестокий век» гэжэ романаар уншагшадай диспут-конференци (үнгэтэ). 20.50 — «Өэрыгөө оло» — киноочерк.

Орбита. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Лоскутик и облако» — мультфильм. 21.15 — Уласхоорондын һонин. 22.00 — «Время». 22.35 — «Обвиняются в убийстве»—уран һайханай фильм.

ВТОРНИК, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Болдиногой уряал аялга» — телевизионно баримтата фильм. 10.50 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 12.20 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй ба Улаан Хахад һарын бүлгэмүүдэй холбооной ажал ябуулга тухай баримтата фильмүүдэй программа. 16.10 — «Телестадион». 16.40 — Үхибүүдтэ. «Тимур и его команда». — телевизионно уран һайханай фильм. (1-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 17.45 — «Байгал» программа (буряадаар).

Орбита. 18.15 — «Залуушуулай адресууд». 19.15 — «Зураг бүридэнь — наран». 19.30 —19.45 — Забһарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Эрдэм наукын һонин». 20.30 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Балетэй артистнуудай концерт. 23.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.20 — Баскетболоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. Түгэсхэлэй наадан. Прагаһаа дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Капитан Немо» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (2-дохи сери). 14.10—«Кукрыниксын уран бүтээлнүүд». 15.20 — Фехтованяар СССР-эй чемпионат. 15.50 — «Хүхюун хүбүүдүүд» — залуушуулай программа.

Улаан-Үдэ. 17.05 — Соносхолнууд. 17.15 — Үхибүүдтэ. Мультфильмнүүдэй программа.

Орбита. 17.45 — Фильм-концерт.

Улаан-Үдэ. 18.15—«Экран» — телевизионно суглуулбари. 19.15 — «Булагханууд». «Лотос» гэжэ ансамблиин концерт.

Орбита. 20.00 — «Армен Тиграняанай оперын аялганууд». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Лоскутик и облако» — мультфильм. 21.15— «Киногой һонин». 22.00 — «Время». 22.35 — «Лобо» — телевизионно уран һайханай фильм. 23.50 — «Энэ таагүй зантай Королев» — баримтата фильм. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — «Днепр».

СРЕДА, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Самый маленький гном», «Котенок по имени Гав», «Петькины трюки» — мультфильмнүүдэй программа. 10.50 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (2-дохи сери). 12.20 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Тон гансахан арга боломжо» — телевизионно баримтата фильм. 16.35—«Ород хэлэн».

Улаан-Үдэ. 17.05 — «Байгал» — программа.

Орбита. 17.35 — «Горнистнууд, харюусагты!». 18.05 — Баскетболоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. Түгэсхэлэй наадан.

Улаан-Үдэ. 18.45 — Үхибүүдэй уран һайханай бүлгэмэй концерт. 19.20 — «Холын хараата түсэб» гэһэн циклһээ. «Буркоопсоюзай» правлениин түрүүлэгшын орлогшо Б. Г. Кушеев үгэ хэлэхэ.

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Фильм-концерт. 20.30 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Арадай инструментнүүдэй аялганууд» (гитара). 23.50 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 00.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. 1. Динамо (Тб) — «Торпедо» (2-дохи тайм). 2. «Спартак» — «Шахтер» (2-дохи тайм).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Капитан Немо» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 14.05 — «Телестадион». 14.35 — СССР-эй арадай артист Ю. Гуляев дуулаха. 14.45 — «Калининград» — баримтата фильм. 15.15 — «Юун? Хаана? Хэзээ?» — телевизионно викторина. 16.25 — «Соведүүдэй хүдэлмэри.

Улаан-Үдэ. 16.55 — Киножурнал.

Орбита. 17.05 — «Хатар минии ажабайдал». Фильм-концерт.

Улаан-Үдэ. 17.35 — «Агитаторнууд ба политинформаторнуудта туһаламжа». 17.55 — Түймэр сараха асуудалда зорюулагдаһан баримтата фильмүүдэй программа. 18.35 — Соносхолнууд.

Орбита. 13.45 — «Арадай уран бүтээл» — телевизионно шэнжэлэл. 19.30 — 19.45 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Киножурнал.

Орбита. 20.00 — «Ан амитадай ажамидарал». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». Шэдитэ экран. 21.15 — «Гүрэнэй Третьяковско галерейн залнуудаар» — телевизионно баримтата фильм. 21.45 — Татарай АССР-эй арадай артист Р. Ибрагимов дуулаха. Фильм-концерт. 22.00 «Время». 22. 35 — «Зеленый огонек» — уран һайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 11.35 — «Ан амитадай ажамидарал». 12.35 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35 — «Хүдөөгэй һонин» — киногой программа. 16.40 — Үхибүүдтэ. «Тимур и его команда» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери).

Улаан-Үдэ. 17.45 — «Байгал» программа. 19.15 — «Бидэнэр БАМ баринабди».

Орбита. 18.45 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Социалис экономикые хүтэлбэрилгэ». 19.20 — «Сказка про аиста» — мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

Орбита. 19.45 — Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Хүн ба хуули». 20.30 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (4-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — СССР-эй арадай артистка И. Богачевагай концерт. 23.45— «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ. 24.00 — Баскетболоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. Түгэсхэлэй наадан.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Блуждающие огоньки» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 14.05 — «Эхэ оронойм шэнжэ түхэл». Концертнэ программа. 14.20— «Та театрта дуратай гүт?». 15.05 — «Горизонт». 16.05— «Хүгжэмэй ёһотой рыцарь»— телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00— Үхибүүдтэ. Мультфильмнүүдэй программа.

Орбита. 17.45 — «Шатарай һургуули». Телевизор харагшадай бэшэгүүдтэ харюу. 18.15 — «Райко» гэжэ венгр ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 18.45— Баримтата фильмүүдэй программа.

Орбита. 19.30—19.45 —Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд.

Орбита. 20.00 — «Пиренейн саада тээ—Испани» — телевизионно баримтата фильм. 21.00 —«Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Лоскутик и облако» —мультфильм. 21.15 —«Соликамска альбом» — телевизионно баримтата фильм. 21.30 — « Булта сугтаа—эбтэй бэлэ». 22.00 — «Время». 22.35— «Здравствуйте, добрый человек» — уран һайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—Ленинградай С. Кировэй нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ оперо болон балетэй театрай дуушан Л. Шатровагай концерт. 10.20—«Эдир спортсменэй ехэ аренэ». 10.50 «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм. (4-дэхи сери). 12.20—Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ һонин. 15.35—«Оршон байгаали хамгаалха Бүхэдэлхэйн үдэрые угтуулан». Киногой программа. 16.40 — «Москва ба москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 17.20—«Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 17.50 — Киножурнал. 18.00 — «Байгал» программа.

Орбита. 18.30 — «Орленок» телестудида профессор, медицинын эрдэмэй доктор С. Н. Федоровтой юнкорнууд уулзаха. 19.15 — «Хүхюун нотонууд». 19.30 — 19.45—Забһарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Хани барисаан» — телевизионно журнал. 20.30 — «Дуун-81». «Кузбассай газар дайда дээрэ». 22.00 — «Время». 22.35— А. С. Пушкин. «Сказка о царе Салтане». СССР-эй арадай артист М. Царев уншаха. 23.20— «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 23.35 — Фильм-концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00 — «Блуждающие огоньки» — телевизионно уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 14.05 — А. П. Чеховэй рассказуудые СССР-эй арадай артист А. Попов уншаха. 15.05 — Гандболоор СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө. Эрэшүүл. 15.35 — Түбэй телевидени болон Бүхэсоюзна радиогой ород дуунай академическэ хоорой концерт. 16.00—«Ажабайдалай харгы». «ПТУ-гай һурагшадтай ном тухай хэгдэһэн хөөрэлдөөн».

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Киногоор аяншалагшадай альманах» —киноочерк.

Орбита. 17.20— «Совет-араб хани барисаан бэхижэхэл!». Баримтата фильм. 17.50 —Белоруссиин гүрэнэй консерваториин цимбалистнуудай ансамблиин концерт. 18.15 — «Ороной тарялан дээрэ». Донецкэ областиин таряашадай үргаса хуряалгын дүй дүршэлһөө.

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Номолониитэдэ». 19.00—«Неделиин хоёр үдэр» гэһэн дамжуулга. 19.30 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Орбита. 20.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Шэдитэ экран». 21.15 —«Элүүр энхэ байлга». 22.00 —«Время». 22.35 — «Взорванный ад» — уран һайханай фильм.

СУББОТО, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Хүхюүтэй хотохон». Фильм-концерт. 10.15 — «Таанадта, түрэлхид». 10.45—«Уран гартан». 11.15 — Баскетболоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. Түгэсхэлэй наадан.

Улаан-Үдэ. 11.55 — «Пионерия» — киножурнал. 12.05— «Нүхэд мелиораторнууд, һайн дээрээ!». Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр концерт. 12.35 — «Зүүн Сибирь» —киножурнал.

Орбита. 12.55 — «Спортлотогой» 23-дахи тираж. 13.05— «Энээниие таанад шадахат». 13.55 — Баскетболоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. Түгэсхэлэй наадан. 15.15 — «Му... 15.30 — «Андронниковто үгэ» үгтэнэ». «Кропоткинская, 12» —телевизионно фильм. 16.30 —«Радуга» гэжэ арадай уран бүтээлэй телевизионно уласхоорондын программануудай фестиваль (Итали). 17.00—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 18.00 — «Ушастик» — мультфильм. 18.15—«Политическа шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн». 18.45—«Циркын арена дээрэ». 19.30—19.45—Забһарлалга. 19.45—«Алуурш ад, хэд гээшэб?». «Афганистанда арадай засагта эсэргүүгээр соносхогдоогүй дайе эмхидхэгшэд ба империализмын харгис ябуулгануудта эсэргүү хүсэнүүд тухай». 20.40 — «Тревога» — телевизионно уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35 — «Тюменскэ областиин Нижневартовскэ нютаг «Октябрь» гэжэ нефтянигүүдэй Советэй ордоной дуунай ба хатарай ансамблиин концерт. 23.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Днепр» (2-дохи тайм). 23.45 —«Александр Пушкин»—телевизионно баримтата фильм. 00.15—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 11.15—«Һайн шанартай эд бараа элбэг ехээр гаргаха». 12.25 — «Уран зураашад тухай хөөрэлдөөн. РСФСР-эй арадай уран зурааша О. Комов.

Улаан Үдэ. 12.55—Үхибүүдтэ. «Мой первый друг»—уран һайханай фильм. 14.05—Баримтата фильм. 14.55—Фильм-концерт. «Элдэб он жэлнүүдэй аялга».

Орбита. 15.15— Дамжуулгын программа. 15.20 — «Приморье». Түрүүшын аяншалагшадай замаар. Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.40 — Багшын мэргэжэлдэ һуража ябагшадай комсомольско отрядай Останкинай концертнэ студида болоһон уулзалга. 17.30—«Театр ба саг». 13.35 — «Поэт Н. Добронравовай шүлэгүүдээр найруулагдаһан дуунууд». 18.45 «Фехтованяар СССР-эй чемпионат. 19.30—«Хүгжэмтэ киоск». 20.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Зенит»—«Динамо» (Киев). Забһартань—20.45 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Лукошко с небылицами». 21.45 «Арадай аялганууд». 22.00 — «Время». 22.35 — «Маленькие трагедии» —телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 22.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Тб) — ЦСКА (2-дохи тайм).

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Н-01588. Заказ № 125. Индекс 580...